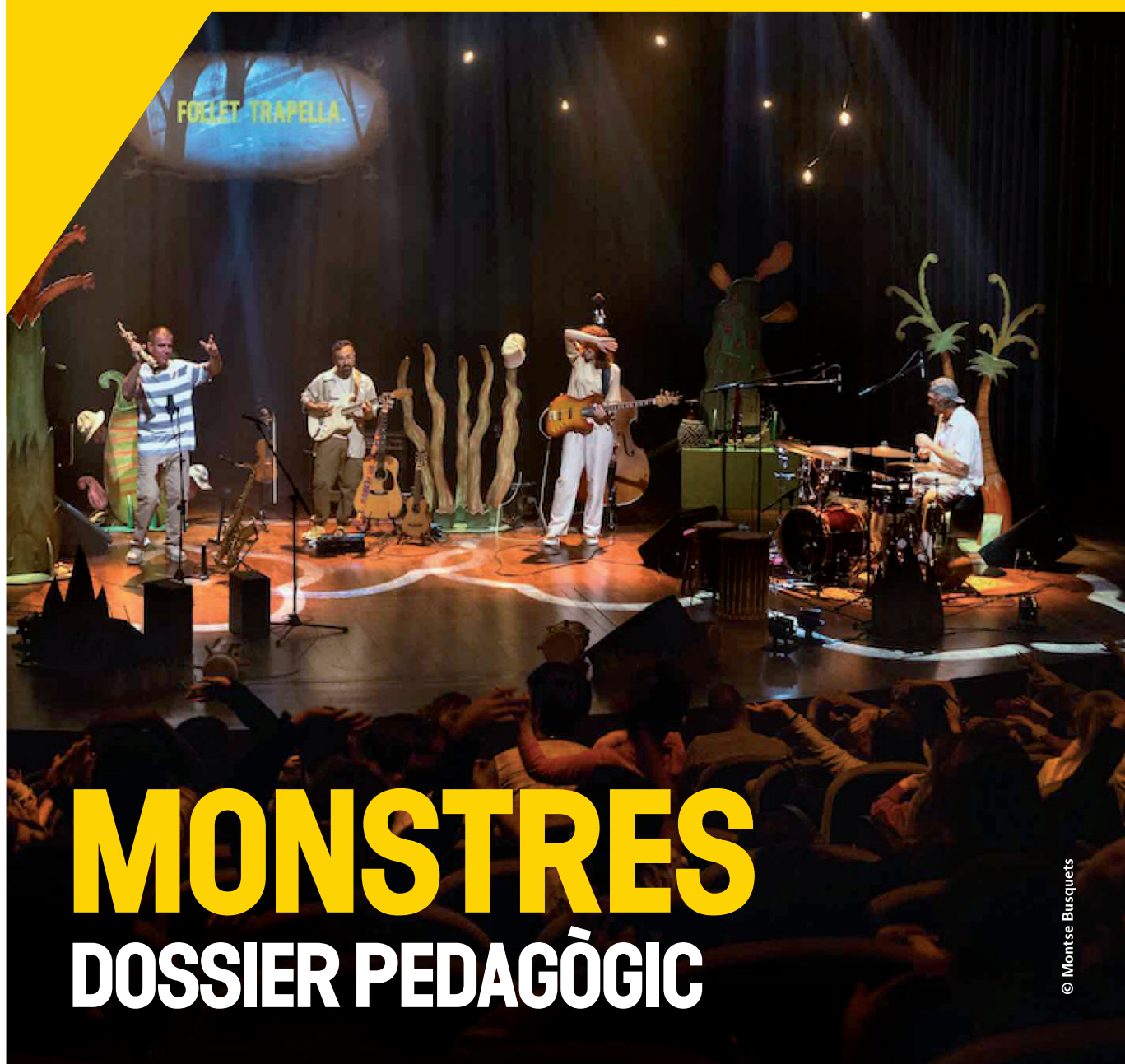

PROJECTE EDUCATIU

L'AUDITORI

Continguts: Alba Pujol Camins
Il·lustració de portada: Anna Aparicio Català

Concert

Presentació

Indicacions generals

Presentació del concert i del repertori

Participació

Abans del concert

Durant el concert

Fitxa tècnica

Repertori i fitxa tècnica

Professorat

Propostes didàctiques

Currículum

Propostes didàctiques

Què vol dir escoltar

Què vol dir escoltar

Materials

Materials del concert editats

Programa de mà

Àlbum digital

Concert

Presentació

Indicacions generals

L'Auditori aproxima la música, en els seus diferents estils i gèneres, a la vegada que facilita l'observació en directe dels instruments musicals i de la seva interpretació.

Portar els nens i les nenes als concerts és educar-los a través de l'art, obrir-los nous horitzons perquè puguin sentir els seus sentiments i pensaments.

Els concerts que proposem són concerts en què la música és la protagonista, amb intèrprets amb un alt nivell d'interpretació i comunicació i en els quals, d'acord amb l'edat de l'alumnat, es juga amb petits elements escènics coordinats per un professional de la direcció escènica. Aquests elements escènics (llums, vestuari, coreografies, attrezzo...) busquen ajudar a escoltar i a mantenir l'atenció del públic i la seva connexió amb el que passa sobre l'escenari.

Concert

Presentació

Presentació del concert i el seu repertori

Monstres ens endinsa en un univers musical ple d'històries fantàstiques que ens farà emocionar i gaudir deixant volar la imaginació. Fades, follets, monstres i personatges mitològics d'arreu del món són el fil conductor d'aquest concert pensat per a infants a partir de 2 anys, i també per als adults que els acompanyen.

A partir d'aquests personatges de llegenda, viatjarem pels cinc continents a través de les seves músiques populars, amb un repertori variat i eclèctic que ens permetrà conèixer ritmes, sonoritats i instruments característics d'aquestes cultures.

Els arranjaments musicals de Martí Serra, les il·lustracions d'Anna Aparicio i la posada en escena de Ramon Molins ens ajudaran a entrar en aquest univers particular, on la música pot ser viscuda a través de tots els sentits. Gaudiu plegats d'aquest concert monstruós!

N.	Peça	Autoria	Durada
1	<i>Sandman</i>	Martí Serra	1'46"
2	<i>A lenda da Pisadeira</i>	Jacinto Kahwage, música. Valdecir Palhares, lletra.	2'18"
3	<i>El Busgoso</i>	Xuacu Amieva, música. Tere Martín, lletra.	2'56"
4	<i>The Bunyip</i>	Aleix Tobias i Martí Serra	1'42"
5	<i>Trollmors vaggång</i>	Margit Holmberg	1'56"
6	<i>La Bête du Gévaudan</i>	Pierre Carrel i Albert Manoury	2'11"
7	<i>Baba Iagà</i>	Modest Mussorgski	2'01"
8	<i>Unicorn</i>	Dizzy Gillespie	2'54"
9	<i>Dona d'aigua</i>	Joan Isaac	3'15"
10	<i>The Mermaid</i>	Cançó tradicional anglesa	3'10"
11	<i>El lobito bueno</i>	Paco Ibáñez, música. José Agustín Goytisolo, lletra	1'37"
12	<i>La Llorona</i>	Cançó tradicional mexicana	2'35"
13	<i>Nubeiros e tronantes</i>	Xosé Manuel Budiño	2'01"
14	<i>Follet trapella</i>	Jaume Sisa	3'23"
15	<i>Dansa del drac</i>	Ritme tradicional cantonès	1'05"
16	<i>El ball de la Cucafera de Reus</i>	Daniel Carbonell Sugranyes	2'40"
17	<i>El Lobizón de La Escondida</i>	Los Sena	2'11"
18	<i>Wintin Wintin</i>	Kouame Sereba	1'51"
19	<i>Qui tenen els monstres sota el llit?</i>	Martí Serra	2'50"

Concert

Participació

Abans del concert

A continuació us proposem algunes pautes per tal que els infants puguin mantenir l'interès i l'atenció durant el concert i gaudir-lo més. És important crear lligams amb la música, escoltar-la moltes vegades, deixar que s'endinsi en el cor dels infants. En el dossier, a l'apartat de propostes didàctiques, us donem unes quantes eines pedagògiques per treballar amb els infants les músiques que després escoltaran en directe.

Al concert hi haurà peces participatives en què els alumnes seran part activa de l'espectacle. És molt convenient que, quan assistiu al concert, les hagueu treballat prèviament amb ells. Perquè els infants puguin escoltar i observar, cal que hi posin atenció. Abans d'anar al concert és important haver treballat aquesta actitud d'escolta atenta, de tranquil·litat i de respecte envers un mateix i els altres, músics i públic.

Moments participatius

Els moments participatius d'aquest concert, en què es demanarà la participació del públic, són els següents:

	Peça	Proposta de participació
14	Follet trapella	Cantar la tornada de la cançó, acompanyant amb els braços enlaire per simular el moviment de les flames.
18	Wintin wintin (L'Anansi)	Cantar la tornada de la cançó picant de mans.
19	Qui tenen els monstres sota el llit?	Cantar la tornada de la cançó ballant lliurement.

A més d'aquests tres moments concrets, els músics us animaran a fer altres petites intervencions espontànies durant el concert en algunes transicions, fent sons, udols, moviments...

Concert

Participació

Durant el concert

Cada vegada que assistim a un concert amb els nostres alumnes, cal recordar-los les actituds que n'esperem durant el concert, i per això és recomanable que els nens i les nenes sàpiguen que aniran a un concert de música on s'ha d'escoltar i no parlar.

Els professionals que hi actuen, la resta de públic i l'espai que ens acull es mereixen el nostre respecte, i no hi pot haver interrupcions de cap tipus, ja que els músics estan treballant i necessiten concentrar-se.

Cal recordar-los també que visitaran un espai únic com és L'Auditori de Barcelona, amb més de 40.000 m² construïts que actualment s'utilitzen per acollir concerts i espectacles de tota mena.

També seria bo avisar-los que està prohibit menjar i beure a les diferents sales de L'Auditori, així com abandonar la sala a mitja actuació. Per tant, els alumnes hauran d'utilitzar els espais reservats per a aquestes necessitats abans o després del concert.

Durant el concert, el professorat ha de fer-se responsable del grup i prendre les mesures adequades en cada situació per tal de garantir l'audició al conjunt del públic. Seria bo que, abans d'entrar a la sala, el professor creï un ambient de tranquil·litat entre els alumnes i que, un cop dins la sala, vetlli perquè es comportin correctament durant el concert. També seria bo recordar que no s'ha d'acompanyar la música picant de mans, aplaudint o xiulant, tret que es demani des de l'escenari (en el cas de les peces participatives).

Un concert sense unes actituds correctes no és educatiu, i nosaltres som un servei educatiu. Per això ens reservem el dret, si cal i d'acord amb el professor de cada grup, de demanar a alguna persona o algun centre que abandoni la sala de concerts si la seva actitud distorsiona la bona marxa de l'espectacle o en dificulta l'aprofitament a la resta de companys.

Concert

Fitxa tècnica

Fitxa tècnica

A continuació, us presentem els músics i els instruments que tocaran en aquest concert:

Gemma Abrié: veu, contrabaix, baix elèctric i percussions

Carlos Montfort: violí, guitarra acústica, elèctrica i espanyola, *guitalele*, percussions i veu

Magalí Sare: veu, piano, teclats, flauta travessera i percussions

Martí Serra: saxo tenor, saxo soprano, *whistle*, didjeridú, piano, contrabaix, percussions i veu

Aleix Tobias: bateria, percussions i veu

Professorat

Propostes didàctiques

Currículum

Aquest concert està adreçat a infants de 3 a 8 anys (segon cicle d'educació infantil i cicle inicial d'educació primària). És per aquest motiu que les activitats didàctiques estan plantejades des d'una perspectiva globalitzada i cadascuna d'elles es pot dur a terme segons diferents nivells d'exigència. Una mirada transversal i personalitzada ens ajudarà a desenvolupar totes les capacitats que disposa el currículum de l'etapa infantil i les competències de cicle inicial de l'educació primària. Les activitats s'hi plantegen de manera que tant es poden realitzar en la preparació prèvia del concert com en el treball posterior. Hi podreu trobar diferents activitats que us permetran treballar aspectes de llengua, de coneixement d'un mateix, de creació, d'experimentació... Totes les activitats estan plantejades perquè es puguin treballar des dels 2 anys i mig aproximadament fins als 8. El nivell d'exigència i la dificultat s'hi podran anar incorporant en funció de l'evolució de cada activitat i de com s'hi adapta l'infant. A continuació, fem una llista dels objectius, continguts, competències bàsiques i capacitats que el concert posa a l'abast dels infants.

OBJECTIUS DE L'EDUCACIÓ INFANTIL

El segon cicle de l'educació infantil contribueix a desenvolupar en l'infant les capacitats següents:

1. Identificar-se com a persona, sentir seguretat i benestar emocional, conèixer el propi cos, les seves necessitats i possibilitats, els hàbits de salut, i guanyar confiança en la regulació d'un mateix.
2. Ser i actuar d'una manera cada vegada més autònoma, resoldre situacions quotidianes amb actitud positiva i superar les dificultats.
3. Sentir que pertany a grups socials diversos, participar-hi activament i utilitzar els hàbits, actituds, rutines i normes pròpies.
4. Aprendre amb i a través dels altres, gaudir de la relació i integrar-se en el grup tot establint relacions afectives positives amb actituds d'empatia i col·laboració i intentant resoldre conflictes de manera pacífica.
5. Observar i experimentar en l'entorn proper amb curiositat i interès, interpretant-lo i fent-se preguntes que impulsin la comprensió del món natural, social, físic i material.
6. Conèixer experiències, històries i símbols de la cultura pròpia del país i de la d'altres companys i companyes, generar actituds de confiança i respecte per les diferències i valorar les relacions socials i afectives que s'hi estableixin.
7. Representar i evocar aspectes de la realitat viscuda, coneguda o imaginada i expressar-los mitjançant les possibilitats simbòliques que els ofereix el joc i altres formes de representació.
8. Comprendre les intencions comunicatives d'altres infants i persones adultes i expressar-se mitjançant la paraula, el gest i el joc.

9. Desenvolupar habilitats de comunicació, expressió, comprensió i representació per mitjà dels llenguatges corporal, verbal, gràfic, musical, audiovisual i plàstic; iniciar el procés d'aprenentatge de la lectura i de l'escriptura, de les habilitats matemàtiques bàsiques i de l'ús de les tecnologies de la informació i la comunicació.

10. Aprendre i gaudir de l'aprenentatge, pensar i crear, qüestionar-se coses, fer-les ben fetes, plantejar i acceptar la crítica i fer créixer el coneixement d'una manera cada vegada més estructurada.

Les competències bàsiques que s'han d'adquirir en finalitzar l'educació obligatòria són les següents:

1. Competència comunicativa lingüística i audiovisual
2. Competència matemàtica
3. Competència en el coneixement i la interacció amb el món físic
4. Competència artística i cultural
5. Competència digital
6. Competència social i ciutadana
7. Competència d'aprendre a aprendre
8. Competència d'autonomia, iniciativa personal i emprenedoria

OBJECTIUS DE L'EDUCACIÓ PRIMÀRIA

L'educació primària ha de contribuir a l'assoliment d'alguns d'aquests objectius establerts amb caràcter general a la Llei 12/2009, del 10 de juliol, d'educació, i específicament dels objectius següents:

a) Conèixer, valorar i aplicar els valors i les normes de convivència per ser un ciutadà lliure capaç de prendre compromisos individuals i col·lectius, respectar els drets humans i acceptar el pluralisme propi d'una societat democràtica.

b) Tenir consciència del valor del treball individual i col·lectiu i desenvolupar hàbits d'esforç i treball en l'estudi, així com actituds de confiança, amb iniciativa personal i emprenedoria, autodisciplina, sentit crític, responsabilitat, curiositat, interès, plaer per aprendre i creativitat en l'aprenentatge.

c) Adquirir habilitats per mantenir i millorar el clima de convivència i per prevenir i gestionar de forma positiva els conflictes, tant en l'àmbit familiar com en l'àmbit escolar i social.

e) Adquirir autonomia personal i elaborar una imatge positiva i equilibrada d'un mateix per afavorir la igualtat de drets i oportunitats entre homes i dones i la no-discriminació de persones amb discapacitats; defensar l'aplicació dels drets humans en tots els àmbits de la vida personal i social, sense cap tipus de discriminació per raó de naixement, raça, sexe, opinió o qualsevol altra condició o circumstància personal o social.

j) Conèixer, valorar i estimar l'entorn natural, social i cultural més proper, reforçant així el sentiment de pertinença i arrelament al país i la capacitat d'extrapolar aquests coneixements a altres entorns i al món en general; comprendre, a partir de l'observació de fets i fenòmens senzills, els principals mecanismes que regeixen aquest entorn per tal de ser capaç de prendre compromisos responsables per mantenir-lo o introduir elements de millora.

k) Utilitzar diferents representacions i expressions artístiques i iniciar-se en la construcció de propostes visuals.

m) Desenvolupar les capacitats afectives en tots els àmbits de la personalitat i en la manera de relacionar-se amb els altres, i aquelles que fomentin la igualtat de gènere, així com una actitud contrària a la violència i als prejudicis de qualsevol mena.

p) Aplicar, en contextos diversos, els diferents coneixements adquirits i els recursos propis, a fi de resoldre de manera creativa problemes, situacions personals i necessitats de la vida quotidiana.

En l'àmbit artístic, les competències són:

Competència 1. Mostrar hàbits de percepció conscient de la realitat visual i sonora de l'entorn natural i cultural.

Competència 2. Utilitzar elements bàsics dels llenguatges visual, corporal i musical i estratègies per comprendre i apreciar les produccions artístiques.

Competència 3. Comprendre i valorar elements significatius del patrimoni artístic proper, de Catalunya i d'arreu.

Competència 4. Comprendre i valorar elements significatius de la contemporaneïtat artística.

Competència 5. Emprar elements bàsics del llenguatge visual amb tècniques i eines artístiques per expressar-se i comunicar-se.

Competència 6. Interpretar música vocal i instrumental amb els elements i recursos bàsics del llenguatge musical.

Competència 7. Emprar els elements i recursos bàsics del llenguatge escènic per expressar-se, interpretar i comunicar-se.

Competència 8. Improvisar i crear amb els elements i recursos bàsics dels diferents llenguatges artístics.

Competència 9. Dissenyar i realitzar projectes i produccions artístiques multidisciplinàries.

OBJECTIUS DE L'EDUCACIÓ PRIMÀRIA (cicle inicial)

Concretament al cicle inicial, els objectius són:

EXPLORAR I PERCEBRE

- Escolta, exploració i discriminació de sons presents en l'entorn natural, cultural i artístic: elements de l'entorn que produeixen so, sons que es poden produir amb el cos, sons enregistrats. Percepció del so i del silenci, de les diferents qualitats del so i de la seva combinació.
- Exploració dels recursos creatius i expressius de la veu i dels instruments.
- Exploració sensorial de les possibilitats de moviment del cos. Adequació, quan escaigui, del moviment al so i a l'espai.
- Expressió oral d'idees, emocions i experiències, que desvetllen les manifestacions culturals i artístiques: audicions, espectacles, festes.
- Interès pel coneixement de cançons i danses tradicionals catalanes i de cançons i danses tradicionals dels països d'on provenen companys i companyes de classe.
- Interès i curiositat per participar i gaudir en les manifestacions artístiques que ofereix l'entorn: audicions, dansa, espectacles, festes tradicionals.
- Comprendre el significat de cançons i danses i la seva relació amb experiències conegudes o imaginades.
- Interès en l'audició de peces instrumentals i vocals de diferents estils i cultures.
- Reconeixement d'instruments musicals i de veus masculines, femenines i infantils en audicions musicals.
- Reconeixement, interpretació i representació gràfica i corporal d'elements musicals.
- Percepció que a través de la participació i de l'interès s'arriba a la satisfacció en l'experiència artística.

INTERPRETAR I CREAR

- Interpretació de cantarelles, cançons a una veu amb acompanyament o sense i danses tradicionals catalanes, d'altres cultures i d'autor, desenvolupant la tècnica vocal, instrumental i corporal.
- Realització de danses, exercicis corporals i jocs motrius, acompanyats de seqüències sonores, cançons i obres musicals.
- Composició individual i col·lectiva de produccions musicals i coreografies.
- Ús progressiu de materials sonors i instruments convencionals i no convencionals, desenvolupant l'adaptació corporal i musical a les característiques de cadascun d'ells.
- Incorporació i utilització progressiva de grafies no convencionals (dibuixos, paraules, símbols) i grafies musicals convencionals en la lectura, la interpretació i la creació de partitures senzilles.
- Incorporació i utilització progressiva de la terminologia que s'empra en la pràctica i la vivència de la dansa i la música.
- Valoració de l'atenció i el respecte en les interpretacions i produccions artístiques pròpies i dels altres.

Professorat

Propostes didàctiques

Propostes didàctiques

En les propostes didàctiques següents, us volem oferir formes d'experimentar la música d'aquest concert d'una manera activa i participativa, des de la vivència i la connexió afectiva i motriu amb la música escoltada, centrada en la interrelació de la música amb el moviment. Les propostes volen obrir camins i possibilitats per traslladar aquesta experiència d'escolta cap a la pròpia expressió i creació musical i artística dels infants, i al mateix temps poder estendre aquestes experiències a altres àrees del coneixement d'una manera globalitzada.

Com a marc general, les propostes estan pensades per a infants a la franja de 3 a 7 anys, però han estat dissenyades des d'una mirada prou oberta i flexible perquè cada docent les pugui adaptar segons les edats i les necessitats del seu grup. Algunes funcionaran millor amb els infants més petits, i d'altres, amb els més grans. Per això, és important que cada docent pugui fer aquestes adaptacions necessàries d'acord amb l'etapa madurativa, socioafectiva, motriu i de desenvolupament musical de cada grup i de cada infant.

Us convidem a ser creatius i a no prendre aquestes propostes com una recepta, sinó com una font d'inspiració i punt de partida des d'on generar les vostres pròpies propostes de treball a l'aula.

Estructura de les propostes

Cada una de les propostes, referents a les peces del concert, s'organitza de la manera següent:

- Contextualització de la peça i del monstre al qual fa referència, dins la qual trobareu:
 - Títol i autoria
 - Breu descripció del monstre
 - Breu descripció de la peça
- Descripció de les activitats, agrupades en 3 apartats:
 - La música ens mou
 - Experimentem i creem
 - Anem més enllà

La música ens mou

La música ens mou en el sentit més ampli: no només mobilitza la nostra energia a través de l'expressió espontània i genuïna del moviment, sinó que ho fa també en el pla emocional i afectiu. Ens provoca sensacions contraposades, ens meravella, ens sorprèn, ens fa volar la imaginació... Aquesta vivència psicomotriu de la música és de vital importància en les primeres edats per al desenvolupament de la musicalitat dels infants.

Per això, en aquest apartat trobareu propostes especialment enfocades a experimentar, absorbir i comprendre la música a través del moviment. Per exemple: propostes d'escolta activa d'estructures, instruments, timbres, contrastos...; experimentació amb materials que conviden al moviment creatiu (mocadors, cintes, teles...); danses i propostes coreogràfiques, etc.

Per establir aquesta primera connexió emocional a través de l'escolta activa, també us proposem que pugueu contextualitzar i jugar amb les músiques a través dels personatges que ens presenten. Aquests monstres i les seves històries, així com les sensacions i els contrastos que ens aporta la mateixa música, ens proporcionaran noves possibilitats des d'on habitar el cos, situant-nos en diferents espais físics i emocionals que ajudaran a despertar la musicalitat i la creativitat dels infants.

Experimentem i creem

En aquest apartat, incloem propostes que s'enfoquen cap a l'exploració, l'experimentació i la creació sonora i musical en el sentit més ampli. Tractarem d'acompanyar i incorporar les propostes creatives dels infants i/o aprofundir en algun aspecte musical, com ara l'exploració vocal, les creacions rítmiques, l'aprenentatge de la cançó, l'experimentació amb instruments i materials, la connexió de la música amb altres expressions artístiques com el llenguatge visual i plàstic, etc.

Anem més enllà

Aquí trobarem més informació, elements i propostes relacionades amb la peça per continuar-ne estirant el fil a l'aula, des de diferents angles: informació complementària sobre la composició i sobre els instruments singulars que hi apareixen, enllaços a fonts sonores relacionades, referències a l'obra original, connexions amb altres músiques i/o obres d'art, poemes, contes, material audiovisual complementari, etc.

Les propostes: una per una

1. Sandman

Martí Serra

El monstre

Origen: Europa/Anglaterra

Descripció: Sandman és l'home de sorra: el personatge que ens obre la porta al món dels somnis llançant-nos la seva sorra màgica als ulls mentre dormim, cosa que ens provoca les lleganyes de bon matí. Aquest personatge és molt present a les mitologies que tenen arrels cèltiques i saxones, com ara la mitologia irlandesa, gallega, bretona i anglesa.

La peça

Instrumentació: Efectes de nit, piano, flauta travessera i baix elèctric

Descripció: Aquesta peça senzilla i delicada, a tall d'introducció, obre el disc i el concert. Inicia el nostre viatge cap a l'espai fantàstic i misteriós on viuen els monstres. La peça comença a ambientar-nos amb sons i efectes de nit. Els arpeggiats ascendents del piano acompanyen la flauta, jugant-hi per sobre amb la seva melodia. Però, al final... atenció! Els trèmolos greus del piano ens alerten... Quin monstre arribarà ara per colar-se dins el nostre somni?

Activitats

La música ens mou

- **Balancegem i somiem:** Aquesta música en suggereix moviments lents i suaus, ens convida a gronxar-nos, a bressolar-nos. En una primera escolta, proposem als infants de tancar els ulls mentre escoltem com els sons de la nit ens van embolcallant. Ens deixem portar per aquesta atmosfera i pel vaivé del piano i ens comencem a balancejar suaument d'una banda a l'altra, notant el canvi de pes del cos, seguint el pols gran (macropols) de la música. Podem convidar els infants a imaginar què estan somniant, i a moure's dolçament inspirats per aquest somni. Amb el final sorprenent, obrim els ulls i sacsegem el cos per despertar-nos. Aquesta activitat pot ajudar-nos a generar un moment de relaxació i calma a l'inici o al final d'una sessió.
- **Parts del cos i massatge:** També podem aprofitar la música per preparar el cos i l'atenció amb un escalfament suau. Amb la punta dels dits, ens fem petits copets o massatges mentre anem despertant les diferents parts del cos (cara, cap, tors, braços...), tot resseguint la melodia de la flauta. Coincidint amb el final del tema, ens freguem amb energia tot el cos per acabar de despertar-nos. Aquesta proposta es pot fer també per parelles: l'un fa el massatge (com si espolsés la sorra màgica del Sandman), i l'altre, amb els ulls tancats, el rep. Al final, podem preguntar al company que ha rebut el massatge quin somni ha imaginat.

Experimentem i creem

- La sorra balla: Us proposem d'explorar amb els infants la relació de la música amb altres materials sensorials, en aquest cas la sorra, al mateix temps que afavorim la coordinació, la motricitat fina i la grafomotricitat. Sobre una taula de llums o safata, dipositem la sorra per experimentar. També podem utilitzar sal pintada, cuscús o pa ratllat com a alternativa. Amb les mans, descobrim la sorra i juguem a dibuixar-hi i donar-hi forma. Deixem volar la imaginació! Podem provar de crear paisatges, camins, sanefes, grafies... o simplement experimentar amb diferents maneres de manipular i «fer ballar» la sorra inspirats per la música.

Anem més enllà

- Visualitzem el so: Sabeu com es veu el so? Us proposem descobrir l'obra de Kenichi Kanazawa, un artista japonès que investiga amb la geometria del so a través de la cimàtica –l'art de visualitzar la vibració del so– manipulant sorra multicolor sobre una taula d'acer. Els grans de sorra sembla que ballin, movent-se segons les vibracions dels sons que crea l'artista, de manera que generen diferents formes i patrons geomètrics. Aquestes formes geomètriques també es coneixen com a *figures de Chladni*. El seu inventor, Ernst Chladni (1756-1827), va ser un físic alemany que va fer per primer cop aquest experiment, amb el qual va mostrar les diferents formes de vibració d'una substància granulada (la sorra) sobre una superfície rígida d'acer.

A l'enllaç següent podeu veure un fragment de l'obra de Kanazawa:

<https://www.youtube.com/watch?v=vsVERdfEj24>

En els enllaços següents podeu escoltar altres músics i bandes que també s'han inspirat en el personatge del Sandman per a les seves composicions. Podeu utilitzar aquestes músiques alternatives, contrastades entre si, juntament amb les propostes de moviment i experimentació proposades anteriorment, per generar variacions de caràcter i energia en les reaccions i les propostes dels infants.

Mr. Sandman (The Chordettes):

<https://open.spotify.com/track/47O5lXcK78Z3TliGzuc18l?si=e78271ad2d174a8e>

Enter Sandman (Metallica, versió instrumental per a violoncel·les d'Apocalyptica):

<https://open.spotify.com/track/2TYloEwGHKJWPj9gNrJCCq?si=effb5e6a4430433c>

Sandman (Kirsty McGee):

<https://open.spotify.com/track/4VvEE4odpxhnZwf4oLcoyJ?si=beea4da98e4d40f0>

2. A lenda da Pisadeira

(La llegendada de la Pisadeira). Jacinto Kahwage, música. Valdecir Palhares, lletra. Arranjament de Martí Serra

El monstre

Origen: Amèrica del Sud/Brasil

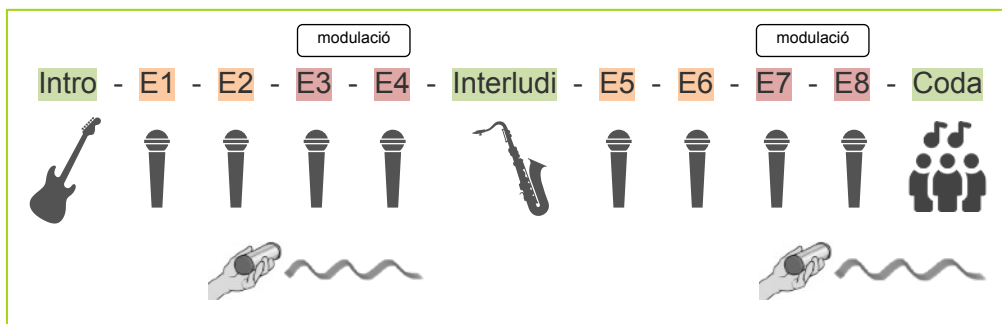
Descripció: Trobem aquest personatge principalment en les històries i les llegendes del Brasil. La Pisadeira és una dona vella de peus grans, esprimatxada i escabellada. La llegenda explica que arriba de matinada a les cases per empipar i es posa damunt les panxes inflades dels qui dormen després d'haver-se afartat massa, de manera que els dificulta la respiració. Els pot arribar a ofegar.

La peça

Instrumentació: Veu, saxo soprano, guitarra elèctrica, baix elèctric, bateria i *shaker*

Descripció: La cançó ens explica aquesta llegenda brasilera a ritme de samba. Té forma de cançó estròfica, amb una breu introducció de guitarra, vuit estrofes curtes (4+4) separades per un interludi de saxo i una coda amb la breu tornada que es va repetint. Aquí en podeu veure un esquema de l'estructura:

Lletra

Prima lenda curiosa, dizem que não é besteira
é uma lenda interessante, a lenda da Pisadeira.

A Pisadeira é uma velha que chega de madrugada
com chinelos arrastando pelo chão e pela escada.

Ela vem devagarinho, faz surpresa ao chegar
vai pisando na barriga da pessoa que encontrar.

Aquele que é pisado, logo tem falta de ar
grita muito assustado, não consegue respirar.

Dizem que quando ela aparece não adianta ter receio
pisa logo nos que dormem com o estômago bem cheio.

O conselho que se dá nesta lenda que intriga
quando você for dormir, nunca encha sua barriga.

Se você não acredita, vai comendo sem parar
se o estômago estiver cheio, você tem falta de ar.

O que pode acontecer, e a historia tem razão
que a gordura da comida, vai entupir seu coração.

A lenda da Pisadeira, ...

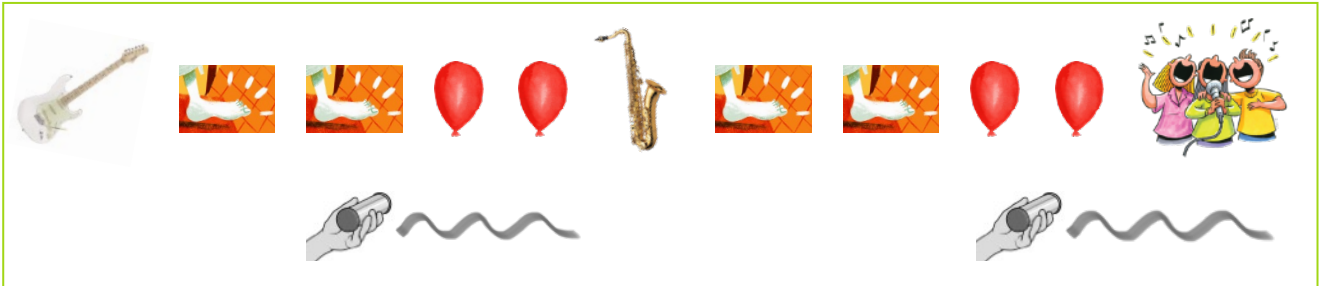
Activitats

La música ens mou

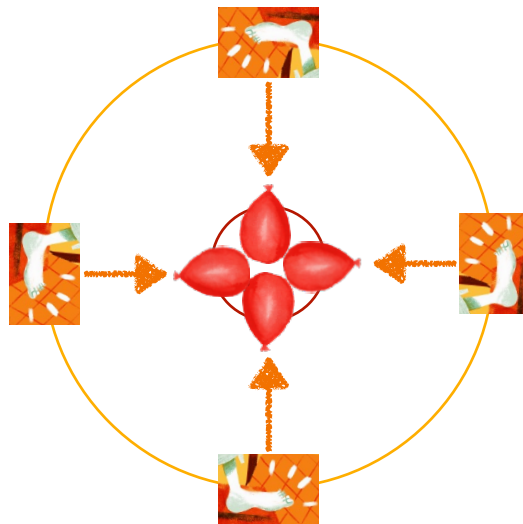
- Moviment creatiu amb shaker. La samba és un ritme que ens convida a ballar. En una primera escolta, deixem que els infants experimentin la música a través del moviment de manera lliure, deixant-se portar pel ritme de la samba. Els demanem, però, que es fixin en un instrument rítmic que va apareixent i desapareixent al llarg del tema: el *shaker*, sonall o maraca. Un cop hem identificat el so d'aquest instrument i localitzat quan sona, repartim *shakers*, maraques o similars. Després d'haver-los explorat, podem acompanyar rítmicament la cançó: mentre ballem, estarem atents a parar o tornar a tocar segons soni o deixi de sonar aquest instrument durant la cançó. Si no en teniu cap, més avall us expliquem com fer-vos un *shaker* d'una manera ben senzilla.

- Seguir l'estructura de la peça amb moviments contrastants: La Pisadeira té els peus molt grossos. La representarem amb un moviment rítmic, trepitjant fort amb els peus, marcant el pols. En canvi, els dormilegues de panxes inflades els representarem movent-se més lents, amb moviments fluids i lligats, com un globus, plens d'aire. Experimentarem amb aquests dos tipus de moviments i sensacions corporals (pesant i rítmic vs. lleuger i fluid), i els farem coincidir amb les modulacions de les estrofes, de la manera següent:

- Coreografia: Quan ja ha quedat clara aquesta estructura, podem jugar-hi fent dos equips, seguint una senzilla coreografia (que opcionalment podem fer utilitzant globus). Ens agrupem per parelles, en dues rotllanes concèntriques que es miren l'una a l'altra, i força separades entre si. La rotllana de fora ballarà com la Pisadeira, amb els moviments pesants i rítmics, seguint el pols. La rotllana de dins, situada de manera més compacta, ballarà com els «panxa-inflades»: cadascú amb un globus, amb moviments lleugers, fluids i continus. Per ajudar els infants a ubicar-se, podem marcar les posicions dels dos cercles a terra amb guix o cinta de pintor, segons la disposició següent:

La proposta de coreografia és la següent:

Intro guitarra	Ens preparem, en posició, per començar.
E1 + E2	Les Pisadeires avancen lentament cap al centre de la rotllana, picant amb els peus amb passos fermes mentre s'acosten mirant a la seva parella. Els «panxa-inflades» esperen al seu lloc, balancejant-se mentre els mostren el globus.
E3 + E4	Quan sentim la modulació, és el torn dels «panxa-inflades». S'escaparan de la rotllana de dins fent ballar el globus per tot l'espai de manera contínua i fluida. Les Pisadeires s'esperen dins la rotllana petita observant com es mou la seva parella.
Interludi saxo	Durant l'interludi de saxo, ens intercanviem els papers. Els «panxa-inflades» van a buscar la seva parella per passar-li el testimoni i li donen el globus, i després es van col·locant al cercle exterior.
E1 + E2 E3 + E4	Repetim la mateixa estructura amb els canvis de rol i moviments: les Pisadeires han passat a ser «panxa-inflades», i els «panxa-inflades» ara són Pisadeires.
Coda cantada	Ens ajuntem al centre per ballar lliurement la tornada.

Experimentem i creem

- Musicograma: Podem imprimir els dibuixos en cartolines per construir de manera cooperativa el musicograma i visualitzar així l'estructura del tema, que ja hurem experimentat a través del moviment i/o la coreografia amb els infants. Al final d'aquest dossier, trobareu les il·lustracions amb més resolució per fer-ho. També podeu dibuixar-ne la vostra versió. Aprofitarem així per presentar els dos altres instruments que apareixen en moments solistes: la guitarra i el saxo. Ubicarem també els moments en què sona el *shaker*. Al final de la cançó, podem cantar amb els músics la coda, «A leeeenda da Pisadeira», procurant ajustar-la a una tessitura còmoda per als infants (a l'octava aguda o inventant una segona veu).

Anem més enllà

- Construïm un shaker: Us proposem construir el vostre propi *shaker* amb els infants, amb materials reciclats, de manera ben senzilla. Només necessitarem potets de iogurt líquid, o similar, que omplirem amb diferents materials (arròs, llenties, etc.). Amb un globus retallat i una goma elàstica, taparem el recipient. Per a l'acabat final, el podem decorar creativament, amb gomets, pintures, etc. Ara ja només ens cal fer-lo sonar!

3. El Busgosu

Xuacu Amieva, música. Tere Martín, lletra. Arranjament de Martí Serra

El monstre

Origen: Europa/Astúries

Descripció: El Busgosu és un personatge provinent de la mitologia asturiana, mig home mig cabra, que protegeix els boscos i tots els qui els habiten, i castiga aquells que els destrueixen.

La peça

Instrumentació: Veu, *guitalele*, contrabaix, pandero quadrat, percussions i efectes de bosc

Descripció: Cançó de mètrica irregular, de cinc temps, amb un arranjament rítmic que incorpora el so característic del pandero quadrat, combinant el compàs de 5/4 en les estrofes amb el de 5/8 a la tornada. Aquesta particularitat mètrica fa caminar el tema amb un aire molt interessant, diferent d'aquell al qual estem més habituats. La peça va creixent en intensitat i densitat instrumental: primer, tan sols el *guitalele* acompanya la veu; més tard s'hi suma el triangle i el contrabaix, fins que també hi entren el pandero quadrat, les altres veus i la resta de les percussions. Al final, torna a la calma i acaba amb l'ambient tranquil i relaxant d'efectes de bosc.

Lletra

Entre los robles y el felechu
La natura tien un guardián
Detrás de un matu o entre la bruma
El busgosu al acechu está

*Cuntan en el llugar
Que esto home nun ye
Tampocu ye animal
Entós, ¿Qué podrá ser?
En los bosques está, aquí está
Y naide lu puede ver
Protexiendo el so llar
Y a los que viven en él.*

Cuando el home corta un árbol
O cuando manca a un animal
Esti busgosu corre enfadau
Y al extrañu puede matar

Cuntan en el llugar...

Si tú te pierdes y nun faes dañu
El busgosu te ayudará
Enseñarátí cuál ye el camín
Y escondíu veráte colar.

Anem més enllà

- Descobrim el pandero quadrat:

El pandero quadrat és un dels instruments singulars que descobrirem al llarg d'aquest concert, i que podem presentar als infants. Què té d'especial aquest pandero que potser ens crida l'atenció? Doncs precisament la seva forma quadrada, que el fa diferent dels panderos de forma rodona que habitualment tenim a l'aula.

És un instrument de percussió tradicional de la península Ibèrica, construït sobre un bastidor quadrat de fusta recobert d'una pell d'animal tensada. A l'interior sol tenir alguna corda tensada a manera de bordó, i petites pedres o llavors que vibren en tocar-lo. A Catalunya i altres indrets de la Península, és habitual tocar el pandero amb les dues mans, encarat al pit. En canvi, a Peñaparda (Salamanca) es toca amb una tècnica diferent: amb una porra, i recolzat sobre els genolls. Així, amb la porra, permet combinar un so més greu –percutint sobre la membrana– amb un so més agut –percutint sobre el marc de fusta–, a més del toc de la mà esquerra sobre la pell.

Amb el tipus panderos de què disposem a l'aula, podem explorar amb els infants aquests dos sons bàsics –greu i agut– amb la porra o baqueta, per notar les diferències tímbriques que es produeixen si fem sonar la pell o si piquem sobre el marc de fusta. Podem inventar diferents combinacions rítmiques amb aquests dos sons.

En aquest vídeo podeu veure l'Aleix Tobias, el percussionista del nostre concert, que ens presenta el pandero quadrat de Peñaparda i la seva tècnica:

<https://www.youtube.com/watch?v=O6XhiA0nYds>

4. The Bunyip

Aleix Tobias i Martí Serra

El monstre

Origen: Oceania/Austràlia

Descripció: El Bunyip (pronunciat en anglès /'bʌnɪp/) és un animal fantàstic de la mitologia aborigen australiana, amb trets de gos, de peix i de rèptil, que persegueix la gent que s'acosta als rius i els aiguamolls. De nit, es poden sentir els seus crits prop de l'aigua.

Aquí podeu veure algunes representacions del Bunyip:

La peça

Instrumentació: Didjeridú, *clapsticks*, arpa de boca i pandereta

Descripció: Aquesta peça, de ritme hipnòtic i trepidant, recrea les sonoritats dels ritmes tradicionals de la música dels aborígens australians. Podeu sentir la crida del Bunyip a través del so vibrant, greu i profund del didjeridú, l'instrument tradicional més icònic dels aborígens australians, fet amb un tronc buit que es bufa de manera contínua amb la tècnica de la respiració circular. El sentim acompanyat dels *clapsticks* o *bilma* (pals de fusta colpejats entre si que es toquen per mantenir el ritme durant els balls i les cerimònies). Hi escoltem també el curiós i divertit so de l'arpa de boca o guimbarda, que ens convida a saltar i ballar, així com el de la pandereta.

clapsticks

guimbarda

pandereta

Activitats

La música ens mou

- Moviment creatiu amb cordes: Per permetre una primera absorció del caràcter i el ritme de la peça, així com per identificar els diferents instruments que hi surten, proposem escoltar-la amb els infants tot explorant el moviment creatiu amb cordes de psicomotricitat. Combinarem el moviment locomotor – en desplaçament– amb el moviment estacionari –al lloc–. En els fragments en què només sona el didjeridú, ens desplaçarem arrossegant la corda per terra, dibuixant moviments serpentejants, fluids i *legato*, visualitzant així el so continu del didjeridú. En les parts en les quals apareixen els instruments de percussió, ens aturarem i mourem la corda verticalment, fent-la saltar i ballar des del nostre lloc amb moviments més rítmics de tot el cos. Podem relacionar aquests moviments sinuosos de la corda amb l'imaginari mític del didjeridú i la serp Yurlunggur (vegeu més avall l'apartat «Anem més enllà»), i els moviments més rítmics, amb els del Bunyip.

Després d'haver experimentat la peça en moviment diversos cops, podem plasmar-ne a terra l'estructura amb les mateixes cordes, situant-hi físicament els instruments de percussió que hi han aparegut. Per exemple:

Experimentem i creem

- Construïm uns clapsticks: Els *clapsticks* (o *bilma*, en el seu nom aborigen) són l'instrument de percussió que sol acompanyar el didjeridú, i marquen el ritme de les cançons durant les cerimònies. Sovint, el mateix músic toca tots dos instruments, bé colpejant els dos pals l'un contra l'altre, o bé sobre el didjeridú. Molt semblants a les *claves*, els *clapsticks* estan formats per dos pals de fusta trobats al bosc, i després polits, arrodonits i decorats artesanalment amb gravats i/o pintures de patrons geomètrics, de manera que constitueixen una expressió de l'art aborigen. Us proposem que aneu a cercar amb els infants branques o pals per fer-vos els vostres propis *clapsticks*. Investigueu com sonen l'un contra l'altre per escollir-los. Després, els podeu decorar amb pintures, i ja tindreu el vostre propi instrument per acompanyar rítmicament la peça.

Anem més enllà

- Per saber més sobre el didjeridú...

Per tal que l'alumnat pugui identificar el didjeridú més fàcilment durant el concert, podem explicar més curiositats i peculiaritats d'aquest instrument i del seu so a l'aula.

El didjeridú és un instrument tradicional dels aborígens australians. Dins la cultura aborigen, és considerat un instrument sagrat que simbolitza l'esperit de la mítica serp Yurlunggur (serp de l'Arc de Sant Martí). Instrument de vent de la família dels corns, consisteix en un tub llarg i recte de forma cilíndrica normalment de fusta, de vegades decorat amb pintures o gravats. Originàriament, aquest instrument era fet amb troncs d'eucaliptus (espècie endèmica d'Austràlia) que havien estat buidats per dins pels tèrmits.

Sense broquet, amb una embocadura recoberta de cera d'abella, per fer-lo sonar cal emetre amb els llavis una vibració contínua emprant una tècnica pròpia coneguda com a *respiració circular*. Això li confereix la seva sonoritat greu, vibrant i sostinguda tan característica. Una altra característica de l'instrument és el component rítmic. Sobre la nota fonamental que emet el tub, el músic pot anar modificant el so en intensitat, timbre i ritme amb les seves vocalitzacions. La major part de les vocalitzacions tradicionals, de fet, intenten imitar els sons i els crits dels animals australians.

aborígens australians tocant didjeridú i *clapsticks*

En aquest fragment de documental, podreu observar el procés de construcció tradicional d'un didjeridú, i com els músics el fan sonar, juntament amb els *clapsticks*, en les seves celebracions:

<https://www.youtube.com/watch?v=Vyf7hxVpl-Y>

5. Trollmors vaggsång

(Cançó de bressol de la mare trol). Margit Holmberg. Arranjament de Martí Serra

El monstre

Origen: Europa/Escandinàvia

Descripció: Els trols són éssers sobrenaturals propis de la mitologia escandinava, sovint representats com a enormes personatges de poders màgics, peluts, nassuts i de caràcter esquerp, que viuen als boscos o a les grutes.

La peça

Instrumentació: Veus

Descripció: Aquesta cançó de bressol, atribuïda a l'escriptora i cantant Margit Holmberg, és una cançó infantil molt popular i coneguda a Suècia. La cançó ens explica la història d'una mare trol que posa a dormir els seus onze fills. Mentre els acotxa, els canta suaument les paraules més boniques que coneix: «Ho aj aj aj aj buff».

L'arranjament ens proposa una versió *a cappella* per a quatre veus, amb una delicada i dolça melodia de ritme binari que ens convida a bressolar-nos amb el seu fraseig.

Trollmors vaggsång

Margit Holmberg

Lletra

När trollmor har lagt sina elva små troll
och bundit dom fast i svansen.
Då sjunger hon sakta för elva små troll
de vackraste ord hon känner:

*Ho aj aj aj aj buff,
ho aj aj aj aj buff,
ho aj aj aj aj buff, buff!
Ho aj aj aj aj buff.*

Traducció

Quan la mare trol ha posat a dormir els seus onze
petits trols
i els ha embolicat ben fort amb la seva cua,
llavors suaument canta als seus onze petits trols
les paraules més boniques que coneix:

*Ho aj aj aj aj buff,
ho aj aj aj aj buff,
ho aj aj aj aj buff, buff!
Ho aj aj aj aj buff.*

Activitats

La música ens mou

- **Balanceigs:** En una primera escolta, proposem als infants que es deixin portar per la música, balancejant-se suaument d'una banda a l'altra per notar la pulsació llarga (macropols). En acabat, els preguntem en què els ha fet pensar aquesta música, de què creuen que parla. Observem si la identifiquen com una cançó de bressol. Després, podem compartir amb ells la història que explica, i jugar a cantar-nos suaument les paraules màgiques de la mare trol quan apareixen en la cançó mentre ens bressolem: «Ho aj aj aj buff».
- **Amaguem els onze trols:** Aprenem la tornada de la cançó. Ara hi podem jugar com una cançó de fórmula eliminatòria. Amb mocadors, posarem a dormir els onze petits trols. Ens disposem asseguts en rotllana. De primer, la mestra fa de mare trol i porta onze mocadors a les mans o en un cistell. Mentre sona l'estrofa, es passeja amb els mocadors per la rotllana. En la tornada, tots cantem la melodia, i la mare trol ha de tapar un infant amb un mocador cada cop que cantem «buff». En la primera tornada en taparà cinc, i en la segona, cinc més. Al final de la cançó, veurem que només ens queda un mocador, i posarem a dormir el darrer trol coincidint amb l'últim «shhh». En acabat, comptarem si efectivament hem posat a dormir onze trols. Podem repetir el joc amb un infant que faci ara de mare trol (per exemple, l'últim infant que haguem tapat).

Experimentem i creem

- **Jocs d'exploració vocal:** La cançó s'inicia amb diferents sons per fer-nos anar a dormir, i la tornada de la cançó també juga amb les onomatopeies. Aprofitarem aquestes idees per jugar i explorar amb els infants els sons que podem fer amb la boca (petarrelleigs, petons, petar la llengua contra el paladar, diferents posicions de la cavitat bucal, etc.). També podem jugar amb *bocca chiusa*, fent sirenes amb la «mmm» per notar la ressonància de la pròpia veu, i ajudar així els infants a preparar la veu cantada. Finalment, podem cantar la melodia de la cançó amb *bocca chiusa* o amb una «u» suau.

Anem més enllà

La figura del trol és molt present en la música escandinava, amb nombroses composicions que s'hi han inspirat. Potser una de les peces més conegudes que hi fa referència és *A la cova del rei de la muntanya*, de la Suite n. 1 "Peer Gynt" (1876), obra cèlebre del compositor noruec Edvard Grieg. El protagonista, Peer Gynt, s'escapa de la cova del rei perseguit pels trols del monarca: <https://www.youtube.com/watch?v=g0elWYyBUTs>

Compositors com Johan Halvorsen o Geirr Tveitt, entre d'altres, també tenen diverses obres inspirades en el personatge del trol. Aquí en teniu alguns exemples:

Entrada dels trols a la muntanya blava (Johan Halvorsen):

<https://www.youtube.com/watch?v=YGED51Dz18I&t=87s>

El violinista trol enfadat (Geirr Tveitt):

<https://www.youtube.com/watch?v=PhHv8DIqqaU&t=31s>

6. La Bête du Gévaudan

(La bèstia de Gavaldà). Pierre Carrel i Albert Manoury. Arranjament de Jean Ségurel

El monstre

Origen: Europa/França

Descripció: *La bèstia de Gavaldà* fa referència a un misteriós animal responsable de nombrosos atacs mortals, possiblement un llop gegant, que va atemorir els pagesos al segle XVIII a la regió de Gavaldà (Occitània) i que s'han convertit en llegenda.

La peça

Instrumentació: Veu, violí, piano i contrabaix

Descripció: Aquest valset d'aire afrancesat ens transporta a terres occitanes, on ens recorda l'ambient d'una plaça de poble engalanada per al ball. Ens explica la història d'aquesta bèstia ferotge en forma de cançó narrativa, amb una tornada instrumental interpretada pel violí que es va alternant amb les estrofes cantades, i l'acompanyament de piano i contrabaix.

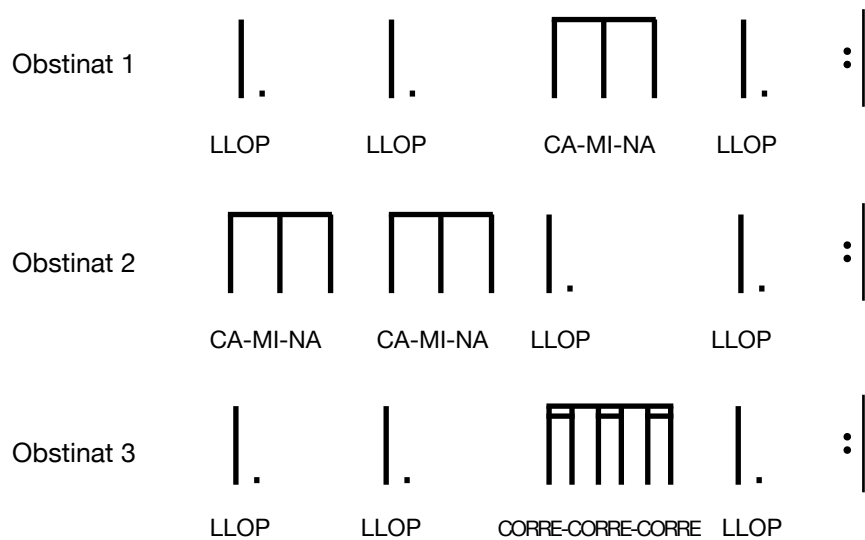
Lletra	Traducció
Oyez? Oyez maintenant! Mes gents et demoiselles Du coeur du Gévaudan Cette histoire cruelle Et poumentable Et lorsque vous connaitrai Cette chose abominable Vous en frissonnerai	Escolteu? Escolteu! Senyors meus i senyores Des del cor de Gévaudan Aquesta història cruel I trista I quan conegueu Aquesta cosa abominable Us estremireu
Au bois de Saint Chenis Une bête terrible Dévora nuit à nuit La chose fut horrible 15 personnes Hommes, femmes et enfants Tout le monde encore frissonne Surtout le paysans	Al bosc de Saint Chenis Una bèstia terrible Devorant cada nit La cosa era horrible 15 persones Homes, dones i nens Tothom encara tremola Sobretot els pagesos

Activitats

La música ens mou

- **Ballem el vals:** Busquem una parella per ballar el ritme ternari del vals: el piano i el contrabaix ens ajudaran a seguir-lo. Al començament, sentim el violí que ens toca l'alegre melodia de la tornada. Podem dansar aquesta part de la cançó agafats amb la parella. En les estrofes cantades, ens deixem anar per ballar l'un davant de l'altre, i ens agafem de nou cada cop que tornem a sentir la tornada. En acabat, podem fer recompte: quantes vegades hem ballat la tornada amb el violí?

- **Corre, llop!:** Per tal d'acabar d'interioritzar la mètrica ternària a través del moviment, caminarem seguint els diferents nivells del pols durant la tornada instrumental de la cançó. Seguint el pols gran (macropols), marcat pel contrabaix, caminarem amb passes grans, dient «llop». Seguint el pols petit (micropols), marcat pel piano, caminarem amb passes més lleugeres, dient «camina». Seguint la subdivisió, anirem ràpid de puntetes dient «corre-corre-corre». Després, l'educadora els pot combinar i proposar diferents obstinats rítmics de 4 pulsacions, que recitarà amb les paraules perquè els infants els segueixin desplaçant-se per l'espai cada cop que soni la tornada (repetits 4 vegades). Aquests obstinats ens ajudaran també a seguir el fraseig de la melodia. Per exemple:

Experimentem i creem

- **Pedres rítmiques:** Utilitzarem pedres de diferents mides com a material manipulatiu per experimentar amb la pregrafia musical dels patrons rítmics en mètrica ternària prèviament treballats. D'aquesta manera, transcriurem amb les pedres diferents patrons rítmics de 4 pulsacions, que representaran el camí que ha de fer el llop fins al poble. Amb aquest material, deixarem que els infants creïn els seus propis patrons amb l'ajut de les paraules («llop», «camina», «corre»), i que descobreixin després com sonen. Podem aprofitar també les pedres com a instrument de percussió, i percutir els ritmes que creem. Una forma de transcripció podria ser la següent:

Anem més enllà

Busqueu altres músiques per continuar experimentant la mètrica ternària. Aquí en teniu alguns exemples:

L'hereu riera (trad. catalana):

<https://open.spotify.com/track/4hgVBopQCMaVdVpwo4wDsH?si=d5291731cd5c4402>

Greensleeves (trad. anglesa):

<https://open.spotify.com/track/1i5W7v9gQf0cll87xA2uTA?si=6b5adf28ba1945bb>

Yumeji's Theme (S. Umebayashi):

<https://open.spotify.com/track/0yVq58uQ2Bp2OVADYILHNk?si=8788124d4c07466a>

Jazz suite n. 1: Waltz (D. Xostakóvitx):

<https://open.spotify.com/track/0zLq0crycqU4s83Uv3x6QP?si=54d39083015e4b1a>

7. Baba Iagà

La cabana sobre potes de gallina (Baba Iagà), dels *Quadres d'una exposició*. Modest Mússorgski. Arranjament de Martí Serra

El monstre

Origen: Europa/Rússia

Descripció: La bruixa Baba Iagà és un personatge del folklore rus: una vella malèfica, ossuda i arrugada que viu al bosc en una cabana construïda sobre dues potes de gallina i que enganya els qui se li acosten, tot i que de vegades també els ajuda.

La peça

Instrumentació: Violí, saxo soprano, piano, contrabaix i bateria

Descripció: Aquesta és una de les peces que formen part de la famosa suite *Quadres d'una exposició*, del compositor rus Modest Mússorgski (1839-1881). L'arranjament manté l'atmosfera de tensió i ensurts de l'original. Després dels forts acords inicials, els trèmols del piano i la misteriosa melodia del saxo ens posen en alerta... Arriba la Baba Iagà sobre les potes de gallina! Reapareixen els acords inicials per donar pas a una persecució de ritme frenètic plena d'accentuacions i dissonàncies.

Activitats

La música ens mou

- Explosió de moviment: Amb la música de la Baba Iagà, deixarem que el nostre estat d'ànim s'expressi a través del moviment i la dansa. Lliurement, ens deixarem endur amb els infants pels contrastos i pel caos d'aquesta peça, i expressarem amb el moviment i el gest totes les sensacions i les emocions que ens provoqui. Pot ser un bon moment per deixar-nos anar i descarregar tota l'energia acumulada. Quan acabem, reflexionarem plegats sobre quins moviments ens ha despertat, quines emocions ens ha fet sentir o quina història ens hem imaginat.

A continuació, podem combinar aquesta experiència motora més explosiva amb alguna altra peça del concert més calmada, que ens convidi a diferents tipus de sensacions i imaginàries, com ara *Sandman*, *Trollmors vaggång* o *Dona d'aigua*. Què ens suggereix aquesta altra música?

Experimentem i creem

- Pintem la música: Us proposem explorar amb els infants la connexió artística entre música i pintura. Amb un paper prou gran (per exemple, A3 o mural), que permeti plasmar-hi moviments amplis, deixarem que s'expressin plàsticament de manera lliure, segons el que els inspire la música i el caràcter d'aquesta peça contrastant i dinàmica. Podem utilitzar aquarel·la o pintura, amb pinzells que ens permetin un traç còmode, o provar de pintar amb diferents parts del cos, per no restringir el fluir de l'expressió que impulsa la música a través del moviment. Després, disposarem les obres d'art acabades com si fossin quadres, i farem una visita a l'exposició, com va fer Mússorgski, el compositor de la peça, a l'hora d'inspirar-se per compondre aquesta obra.

Anem més enllà

Per escoltar la versió original de la peça de Mússorgski:

<https://www.youtube.com/watch?v=UObeyBA27Eg>

Si voleu saber una mica més sobre l'obra *Quadres d'una exposició*:

https://ca.wikipedia.org/wiki/Quadres_d%27una_exposici%C3%B3

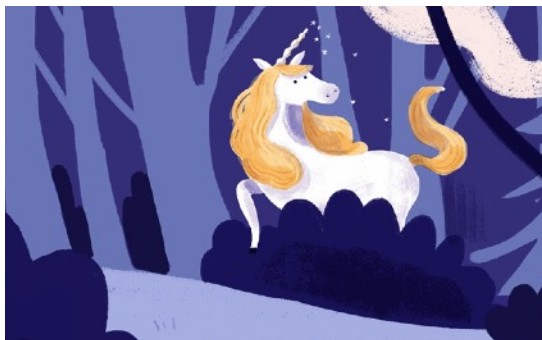
8. Unicorn

Dizzy Gillespie

El monstre

Origen: Àsia/Vall de l'Indus

Descripció: L'unicorn és un animal mitològic ben popular i conegut per tothom, amb cos de cavall i una llarga banya al mig del front. Sovint s'utilitza com a símbol de fantasia, i es creu que la seva banya té poders curatius. Tot i que les primeres representacions d'aquesta criatura sembla que es remunten a l'antiga civilització de la vall de l'Indus (tercer mil·lenni aC), el mite de l'unicorn es va estendre a Europa durant l'època medieval.

La peça

Instrumentació: Flauta travessera, saxo, guitarra elèctrica, baix elèctric i bateria

Descripció: *Unicorn* és un tema original del trompetista estatunidenc Dizzy Gillespie (1917-1993) inclòs en el seu àlbum *Free Ride* (1977). Es tracta d'un tema inscrit dins el gènere funk, estil musical resultat de l'evolució d'alguns elements del soul i del jazz que es reconeix pel seu *groove* característic de ritme sincopat altament ballable, *riffs* de guitarra i línies de baix molt marcades. Aquí podeu veure un esquema de l'estructura del tema:

Intro - A - A - B - Solo Saxo - B - Interludi - A - B - Coda

Activitats

La música ens mou

- **Cavalquem amb l'unicorn:** Imaginem l'unicorn cavalcant a ritme de funk per experimentar la música a través del moviment. Durant la introducció de guitarra, ens preparem i prenem posicions en l'espai. Després de la introducció, la flauta ens presenta el tema A: iniciem el desplaçament trotant com l'unicorn, tot canviant de sentit en cada una de les quatre frases del tema (cada 8 pulsacions). En el tema B, ens parem i fem moviments circulars amb el cap, com si dibuixéssim la banya de l'unicorn. Anirem alternant els dos moviments segons soni un tema o l'altre en la cançó, seguint-ne l'estructura. En l'interludi, piquem de mans seguint el contratemps, fins que torna a entrar el trot de l'unicorn. Repetim la seqüència: tema A, tema B i acabem amb la coda.

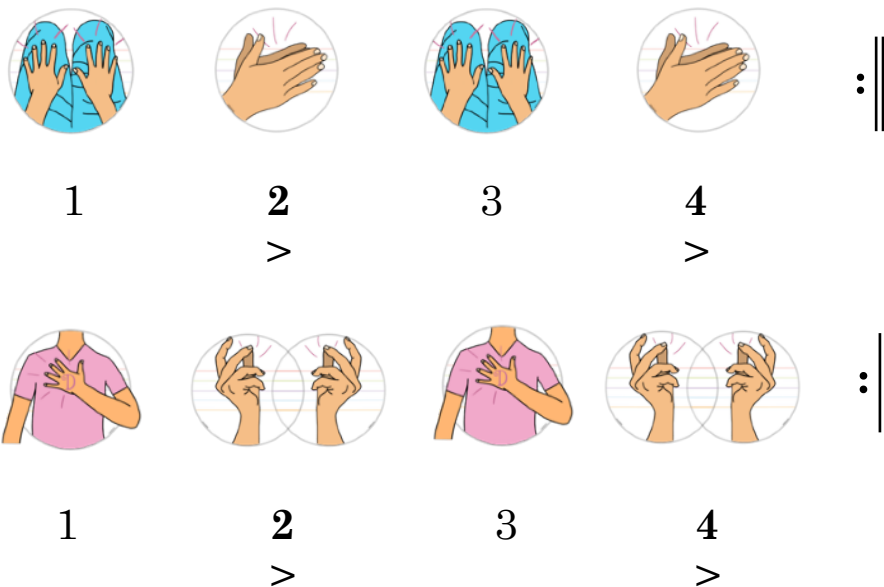
Experimentem i creem

- Pintem els camins de l'unicorn: Un cop hem experimentat i tenim clara l'estructura del tema a través del moviment, la podem traslladar al llenguatge plàstic. Un foli o mural serà el nostre llenç per dibuixar-hi amb pintures o colors els camins que fa l'unicorn: mentre escoltem i seguim l'estructura del tema, pintarem les frases musicals que prèviament hem experimentat a través del moviment, de manera més lliure i espontània o més estructurada, segons l'edat dels infants. Per exemple:

Anem més enllà

- El contratemps: Amb els infants més grans que ja tinguin la coordinació motora suficient, podem provar de percutir el contratemps. Us proposem alguns patrons senzills de percussió corporal per acompanyar el tema, seguint el ritme sincopat del funk (accentuant el segon i quart temps de cada compàs). Podeu inventar-ne de nous.

9. Dona d'aigua

Joan Isaac. Arranjament de Martí Serra

El monstre

Origen: Europa/Catalunya

Descripció: Les dones d'aigua són uns dels personatges més estesos de la mitologia catalana. Éssers màgics, guardianes de les aigües dels boscos i dels seus tresors amagats, durant les nits de pleniluni surten a dansar amb la seva música encisadora.

La peça

Instrumentació: Efectes d'aigua, veus, saxo tenor, guitarra, contrabaix i *udu*

Descripció: Es tracta d'una cançó del cantautor català Joan Isaac, inclosa al seu àlbum *La vida al sol* (2008), amb un arranjament a ritme d'havanera, suau i sinuós, que ens submergeix dins la fluïdesa de l'aigua. La veu i la guitarra inicien el tema sobre els efectes d'aigua, mentre el saxo improvisa jugant per sobre del ritme. A la meitat de la cançó s'incorporen a aquest vaivé el contrabaix i l'*udu* (instrument de percussió fet de fang i semblant a una gerra que produeix un so aquàtic molt especial), per acabar de nou amb els sons de la mar.

Lletra

Estrofa 1

Dona d'aigua,
Onada serena,
Tempesta perfecta,
Miratge d'oasi,
Rosa de sal,

Dona d'aigua,
Misteri insondable,
Arcàngel, diable,
Principi, desfici,
Estrella polar.

Estrofa 2

Dona d'aigua,
Regal, sacrifici,
Plaer, meravella,
Com mel primerenca,
Trampa mortal,

Dona d'aigua,
Veritat i mentida,
Finestra que s'obre,
Finestra que es tanca,
Oratge de mar.

Tornada

Dona d'aigua,
Puresa infinita,
De l'alba primera,
M'abrades, m'ofegues,
Mabrades, m'ofegues,

Dona d'aigua,
Nuesa, miracle,
Llavor, santuari,
Desig mil·lenari,
D'on beu la feblesa,
De l'home tribal.

Activitats

La música ens mou

- Ens movem amb les onades: Dediqueu un moment de calma a escoltar tranquil·lament la cançó amb els infants, deixant-nos portar pel vaivé de l'aigua, seguint el ritme de l'havanera: movem suaument el tors, les espatlles, el cap... Els adults podem acompanyar aquest moment de relaxació amb un *ocean drum* o tambor oceànic, i deixar també que els infants experimentin lliurement amb aquest instrument. Més avall, a l'apartat «Anem més enllà» us expliquem com construir el vostre propi *ocean drum*.
- Tela blava: Una altra variació per fer aquesta audició activa de la cançó pot ser amb l'ajut d'una gran tela blava, material cooperatiu que tots agafarem per moure-la suaument seguint el fraseig de la cançó. En les estrofes, podem bellugar-la d'una banda a l'altra, i en la tornada, fer grans onades amb moviments ascendants (mentre inspirem), deixant que agafi un gran vol, i descendents (tot expirant).

Experimentem i creem

- Experimentem amb els sons de l'aigua: Podeu investigar amb els infants diferents maneres de produir efectes sonors que imitin els sons de l'aigua i el mar, per tal de recrear un paisatge sonor mariner. Exploreu diferents possibilitats: amb un foli (fregant-lo amb la mà, sacsejant-lo...), fregant un pandero de pell, amb grans d'arròs damunt una cartolina, amb un cassó ple d'aigua (percutint, esquitxant, removent...), etc. Proveu i investigueu! Amb aquests sons, podem crear amb els infants un petit acompanyament per a la cançó. També aprofitarem per presentar als infants l'*udu*, l'instrument de so aquàtic que sentim en aquesta cançó i que apareixerà durant el concert.

udu

Anem més enllà

- Construïm un ocean drum: L'*ocean drum* o tambor oceànic és un instrument de percussió que, en gronxar-lo amb moviments circulars, reproduïx el so del mar. D'una manera molt senzilla, podeu construir els vostres propis tambors oceànics a l'aula. Només necessiteu una caixa de cartró plana (de pizza o ensaïmada), llavors de blat de moro o similar per posar-hi a dins, cola blanca i pintures o cinta adhesiva de colors per decorar-los.

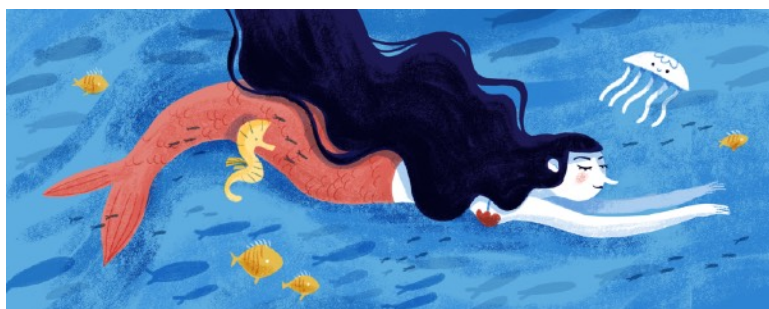
10. The Mermaid

(La sirena). Cançó tradicional anglesa. Arranjament de Matt Williams i Martí Serra

El monstre

Origen: Europa/Grècia

Descripció: Ésser mitològic, meitat dona meitat peix, omnipresent en la mitologia universal, especialment en les llegendes marineres europees, sovint presentada com a cantant que enganya els mariners amb el seu cant. L'origen no és clar. Ja molt present en la mitologia grega, no és fins a partir de l'edat mitjana quan es comença a representar amb cos de dona i cua de peix.

La peça

Instrumentació: Veus, violí, *whistle*, guitarra, contrabaix, bombo i culleres

Descripció: Aquesta cançó tradicional de taverna ens explica la història d'una sirena que es pentina i canta entre les ones, i enfonsa els vaixells d'aquells qui la veuen. Els mariners, encisats pels seus cants, no poden evitar mirar-la i, inevitablement, acaben engolits cap al fons del mar.

L'arranjament ens deixa tastar les sonoritats del folk d'arrel celta i la seva música de ball. Hi podem sentir alguns dels seus instruments més característics: el violí (o *fiddle*) i el *whistle* (flauta irlandesa) que toquen les melodies, acompanyats de les culleres a la percussió.

Lletra

Estrofa 1

'Twas Friday morn when we set sail
And we were not far from the land,
When the captain, he spied a lovely mermaid
With a comb and a glass in her hand.

Tornada

O the ocean's waves will roll
And the stormy winds will blow,
While we poor sailors go skipping to the top
And the landlubbers lie down below,
Below, below, the landlubbers lie down below.

Estrofa 2

And up spoke the captain of our gallant ship
And a well-spoken man was he, (I say!)
I have me a wife in Salem by the sea
And tonight she a widow will be.

Tornada

O the ocean's waves will roll...

Estrofa 3

Then three times around went our gallant ship,
And three times around went she (oh no!)
Three times around went our gallant ship
And she sank to the bottom of the sea.

Activitats

La música ens mou

- Ballem un céilidh: Els *céilidh* són les celebracions socials dels pobles gaèlics (principalment Irlanda i Escòcia), en les quals principalment es ballen danses tradicionals, generalment de rotllana o grups de parelles, i es toca música en directe. Per impregnar-nos de l'ambient festiu d'aquestes ballades i sentir el ritme binari de la peça, proposem ballar-la amb els infants fent una dansa de rotllana de coreografia ben senzilla que segueixi les diferents parts de la cançó. Una proposta, a tall d'exemple, podria ser la següent:

Parts	Moviments
Estrofa 1	En cercle, ens preparem, agafant-nos de les mans.
Tornada	Amb les mans agafades, ens balancegem endavant i endarrere.
Instrumental: violí	Girem cap a la dreta en cercle.
Estrofa 2	Al lloc, amb les mans agafades, fem onades amb els braços.
Tornada	Avancem 4 passes endavant i 4 enrere (x4).
Instrumental: <i>whistle</i>	Girem cap a la l'esquerra en cercle.
Estrofa 3	Al lloc, amb les mans agafades, fem onades amb els braços.
Tornada	Al lloc, piquem amb els peus a terra, seguint el pols llarg.
Tornada	Avancem 4 passes endavant i 4 enrere (x4).

Podem fer notar als infants que en la primera part instrumental sona el violí, mentre que en la segona part instrumental qui fa la melodia és el *whistle*, la petita flauta irlandesa, i els podem ajudar a reconèixer el so d'aquests dos instruments i identificar-los durant el concert.

tin whistle

violí

Experimentem i creem

- Toquem les culleres: En la cançó apareix un instrument de percussió molt quotidià: les culleres. Un instrument molt present en les músiques tradicionals d'arreu del món per acompanyar melodies i cants.

Us proposem explorar amb els infants aquest divertit i senzill instrument de percussió tradicional. De primer, podem explorar lliurement el so que fan culleres de diferents materials (fusta, metall, plàstic...) i mides. De quines maneres les podem fer sonar? Més endavant, podem investigar una de les tècniques pròpies d'aquest instrument: agafem dues culleres iguals amb una mà, entre els dits, i les col·loquem l'una sobre l'altra, confrontades entre si per la part corba. Amb l'altra mà, les colpegem per fer-les sonar i provem d'acompanyar rítmicament la cançó en aquelles parts en què sonen les culleres.

Anem més enllà

- Per saber més sobre les culleres...

Al començament i al final d'aquest vídeo podeu veure i escoltar un fragment de música tradicional irlandesa tocada amb *tin whistle*, acordió i culleres. A la meitat del vídeo, els músics expliquen les característiques del *whistle* irlandès i també la tècnica per tocar les culleres.

<https://www.youtube.com/watch?v=z1cZ9JnB2NQ>

A l'enllaç següent trobareu una infografia per conèixer amb més detall la seva tècnica i diferents maneres de tocar-les:

<https://www.wikihow.com/Play-the-Spoons>

El músic i pedagog Estêvão Marques és un gran investigador i divulgador de l'ús de les culleres de percussió arreu del món i de les seves aplicacions didàctiques. És el creador de les Plak Spoon, culleres musicals especialment dissenyades per a infants. Al seu llibre *Colherim: Ritmos brasileiros na dança percussiva das colheres* (Ed. Peirópolis, 2013), podeu trobar algunes de les seves propostes pedagògiques.

11. El lobito bueno

Paco Ibáñez, música. José Agustín Goytisolo, lletra. Arranjament de Magalí Sare

El monstre

Origen: Universal

Descripció: *El lobito bueno* ens serveix de pretext per parlar de diferents personatges de conte clàssics desmuntant-ne els arquetips, canviant-los els atributs o les característiques amb què habitualment se'ls defineix: un llop bo, un príncep dolent, una bruixa bonica i un pirata honrat.

La peça

Instrumentació: Veu i bongos

Descripció: La popular cançó *El lobito bueno* és la versió musicada pel cantautor Paco Ibáñez (1934) del poema *Érase una vez*, de l'escriptor José Agustín Goytisolo (1928-1999), enregistrada a l'àlbum *Paco Ibáñez canta a José Agustín Goytisolo* (2002). En el disc i el concert, l'escoltareu en una versió a veu sola acompanyada només per la percussió dels bongos.

Lletra

Érase una vez
un lobito bueno
al que maltrataban
todos los corderos.

Y había también
un príncipe malo,
una bruja hermosa
y un pirata honrado.

Todas estas cosas
había una vez.
Cuando yo soñaba
un mundo al revés.

Activitats

La música ens mou

- Identifiquem els personatges: En una primera escolta, podem identificar amb els infants quins personatges surten a la cançó. Ens són familiars? Què els fa diferents? També aprofitarem per provar de reconèixer i presentar l'instrument de percussió que acompanya la veu: els bongos. Un cop familiaritzats amb els quatre protagonistes de la cançó, podem tornar a experimentar la música en moviment inventant diferents maneres de caminar per a cada un dels personatges, tot seguint el pols de la música. Més endavant, intentarem aprendre i cantar la cançó, que podem acompanyar amb uns bongos.

Experimentem i creem

- Reflexionem sobre els estereotips: La cançó presenta personatges de conte clàssic, però invertint-ne els rols habituals i dotant-los de qualitats oposades als estereotips imperants. Un cop ja hem conegut els personatges del poema i hem parlat amb els infants sobre què els fa diferents, podem jugar a imaginar altres personatges i donar-los la volta (un drac poruc?, una princesa guerrera?...), per crear el nostre món al revés particular. Aprofitarem per reflexionar críticament amb els infants sobre els nombrosos estereotips que sovint apareixen en els contes tradicionals.
- Posem ritme als personatges: Aprofitarem el nom dels personatges, tant els que surten al poema com els que ens haguem inventat, per buscar quin ritme té cadascun d'ells, respectant l'accentuació natural de cada paraula. Provarem de dir i percutir aquests ritmes, amb diferents combinacions de dos o més personatges, per després crear patrons rítmics que podem interpretar amb diferents instruments de percussió, a manera d'obstinat. Per recordar aquests ritmes i obstinats, podem ajudar-nos visualment amb targetes dels dibuixos dels personatges. A tall d'exemple:

The image shows three lines of musical notation in 4/4 time, each with corresponding character cards. The first line has the lyrics "LO - BI - TO U-NI-CORN LO-" and two cards: a red dragon and a white unicorn. The second line has the lyrics "U-NI - CORN U-NI-CORN FO-LLET U - NI" and three cards: two white unicorns and a green fox. The third line has the lyrics "BRUI-XA DRAC PI-SA-DEI-RA DRAC" and four cards: a green dragon, a red dragon, a white unicorn, and a red dragon.

Anem més enllà

Podeu escoltar-ne la versió de Paco Ibáñez a l'enllaç següent:

<https://www.youtube.com/watch?v=pOUPLGsc5h0>

Els quatre protagonistes del poema *Érase una vez* van donar origen, al cap del temps, a quatre narracions per a infants escrites pel mateix Goytisolo, *El lobito bueno* (Laia, 1984), *El príncipe malo* (Íd., 1984), *La bruja hermosa* (Íd., 1984) i *El pirata honrado* (Íd., 1984), recollides posteriorment en el llibre *Cuentos para niños* (Edebé, 2003; també editat en català: *Contes per a infants*). De fet, es tracta dels quatre únics contes per a infants que va escriure el cèlebre poeta i escriptor.

12. La Llorona

Cançó tradicional mexicana. Arranjament de Martí Serra

El monstre

Origen: Amèrica/Mèxic

Descripció: La Llorona és un personatge originari del folklore mexicà. Representa l'espectre d'una mare turmentada per la mort dels seus fills, vestida amb un llarg vel i que de nit vaga pels carrers de pobles i ciutats sobresaltant els veïns amb els seus crits i laments.

La peça

Instrumentació: Veu, saxo, guitarra, contrabaix i *bombo legüero*

Descripció: *La Llorona* és una cançó popular mexicana de la qual s'han fet múltiples versions, amb música i lletres diverses. Ha estat interpretada per un gran nombre d'artistes populars. Potser una de les versions més cèlebres és la de la cantant Chavela Vargas (1919-2012), una de les figures més representatives de la música popular llatinoamericana.

En la versió del disc i del concert, sentireu aquesta popular cançó arranjada a ritme de *zamba* argentina, ritme ballable de mètrica ternària.

Lletra

Salías de un templo un día, Llorona
Cuando al pasar yo te vi
Salías de un templo un día, Llorona
Cuando al pasar yo te vi

Hermoso huipil llevabas, Llorona
Que la Virgen te creí
Hermoso huipil llevabas, Llorona
Que la Virgen te creí

Ay de mí, Llorona, Llorona, Llorona
De un campo lirio
Ay de mí, Llorona, Llorona, Llorona
De un campo lirio

El que no sabe de amores, Llorona
No sabe lo que es martirio
El que no sabe de amores, Llorona
No sabe lo que es martirio

Activitats

La música ens mou

- Dansem amb l'huipil: Us proposem experimentar el moviment amb teles llargues. Ens prepararem abillant-nos amb un xal o tela gran a manera d'*huipil* (vestit tradicional indígena esmentat a la cançó). Podem explorar el caràcter solemne de la cançó amb moviments lents i parsimoniosos, seguint el batec que ens va marcant el *bombo legüero*. Quan comenci el solo de saxo acompanyat de la guitarra, podem fer ballar la tela segons ens suggereixi la música, i accelerar-ne la intensitat al final de la cançó.

Experimentem i creem

- Explorem coreografies amb teles: Continuarem explorant i experimentant amb les possibilitats del moviment de les teles amb relació a la música. Si en podem aconseguir, investiguem amb teles de diferents materials, textures i elasticitats. Cadascuna ens pot oferir noves possibilitats de moviment amb els infants: estirar i arrosar, fer-les volar, enrotllar-nos-hi, amagar-nos-hi, arrossegar-nos, etc.

També podem fer aquesta exploració per parelles. Cada membre sosté un extrem de la tela: amb balancejos coordinats cap enfora i cap endins, podem seguir la mètrica ternària de la cançó, escoltant el patró rítmic que fa el *bombo legüero*. Una variació més complexa podria ser situar els infants formant un quadrat. Així, es crea un entramat amb les teles com si teixíssim l'*huipil*, seguint el ritme ternari amb la senzilla seqüència de moviment balancejat tibant enfora i endins.

Anem més enllà

El bombo legüero:

El *bombo legüero* és un altre dels instruments singulars que descobrirem al llarg d'aquest concert, i que podem presentar als infants. És un instrument de percussió tradicional del folklore argentí, fet amb dues membranes de cuir amb pèl tibades sobre una gran caixa cilíndrica de fusta.

La seva sonoritat es caracteritza per combinar el so greu i profund que obtenim percutint sobre la membrana, amb el so més sec i agut quan percutim sobre els cercols; dues qualitats del so que ja hem proposat d'explorar amb el pandero quadrat (vegeu la proposta 3: «El Busgosu»), i que podeu relacionar també amb aquest instrument.

Podeu escoltar la cèlebre versió de *La Llorona* interpretada per Chavela Vargas a l'enllaç següent:

<https://open.spotify.com/track/1v1j9nkJKKe12KXjv71qYMt?si=b5bdd3d42a894916>

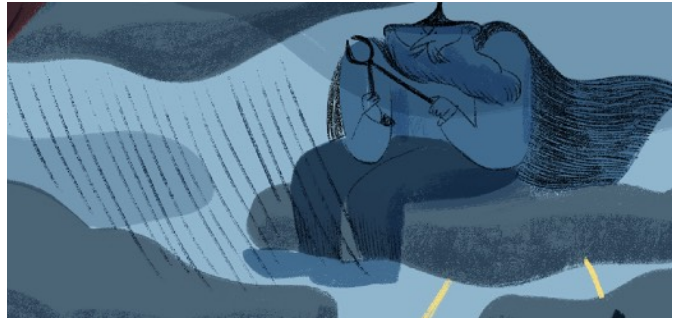
13. Nubeiros e tronantes

Xosé Manuel Budiño. Arranjament de Martí Serra

El monstre

Origen: Europa/Galícia

Descripció: Els *nubeiros* i els *tronantes* són personatges de la mitologia asturiana i gallega que puguen als núvols per provocar els llamps, els trons i les tempestes. Segons la tradició gallega, quan s'acosta una tempesta, els vilatans fan tocar les campanes per espantar i allunyar aquests éssers.

La peça

Instrumentació: Saxo, violí, tabal i pandereta

Descripció: Aquesta munyeira instrumental, composició original del gaiter Xosé Manuel Budiño, ens porta les sonoritats de la música tradicional gallega. Violí i saxo es van passant la melodia, en representació dels dos personatges (*nubeiros* i *tronantes*), en un diàleg melòdic de preguntes i respostes en què sempre pregunten tots dos instruments junts, per després respondre o bé l'un o bé l'altre. Els sentim acompanyats a la percussió per la pandereta i el tabal, seguint el ritme ternari ràpid i enèrgic típic d'aquest ball tradicional gallec, en compàs 6/8.

Activitats

La música ens mou

- Ballem la munyeira: Per descobrir el joc instrumental de preguntes i respostes i identificar el so dels dos instruments melòdics, ballarem per parelles aquesta munyeira. Podem explicar als infants que la munyeira (en gallec, 'molinera') és una dansa de Galícia que tradicionalment es ballava als molins, i per això la ballem amb els braços enlaire i fent molts giravolts, simulant les aspes del molí. Escoltarem de quina manera els dos personatges, els *nubeiros* i els *tronantes*, representats pel saxo i el violí, ballen responnent-se els uns als altres. Els sabem identificar? Una vegada haguem identificat quan sona l'un, quan sona l'altre i quan sonen junts, ens disposarem per parelles en dues files, els uns davant dels altres. Escollirem quin instrument (violí o saxo) identificarà cada personatge, i n'assignarem un a cada membre de la parella: una fila ballarà amb els *nubeiros* i l'altra amb els *tronantes*. Ballarem seguint l'estructura de la cançó, segons soni o no el nostre personatge. En les frases en què sonin junts, proposarem de fer moviments tipus mirall amb la nostra parella, és a dir, amb imitació simultània. En les respostes, només el que soni es mourà lliurement. Podeu utilitzar mocadors de dos colors diferents, un per a cada personatge, per ajudar a seguir l'estructura i representar visualment aquest diàleg.

Balladors ballant la munyeira

Experimentem i creem

- L'orquestra de llamps i trons: Amb platerets i tambors per fer sonar els llamps i els trons, experimentarem amb la sonoritat d'aquests fenòmens atmosfèrics per crear la nostra pròpia tempesta sonora. Si en teniu, podeu experimentar també amb un tambor de trons o *thunder drum* i amb pals de pluja. Podeu aprofitar per treballar paràmetres i qualitats del so relatius a la intensitat i la dinàmica: fort, fluix, *crescendi*, *diminuendi*, etc. Podeu dirigir aquesta orquestra de llamps i trons introduint diferents gestos de direcció, deixant que els infants també agafin el rol de director, i aprofitar també per introduir-ne la grafia (*pp*, *p*, *mf*, *f*, *ff*, *<*, *>*, etc.). Seguint el fil d'aquesta proposta, podeu recuperar aquests sons i paràmetres treballats per musicar alguna dita, poema breu o cançó relacionats amb els fenòmens atmosfèrics.

Platerets

Thunder drum

Anem més enllà

La composició original *Nubeiros e tronantes* forma part de l'àlbum *Sotaque* (2013), del gaiter gallec Xosé Manuel Budiño. Podeu escoltar-la i veure'n el videoclip, que ens mostra alguns dels instruments tradicionals que hi sonen, com la gaita i la pandereta, a l'enllaç següent:

<https://www.youtube.com/watch?v=mtpq0ID1EoE>

14. Follet trapella

Jaume Sisa. Arranjament de Martí Serra

El monstre

Origen: Europa/Catalunya

Descripció: El follet és un personatge molt present en la mitologia catalana, un homenet petit que es caracteritza pel seu caràcter entremaliat. El follet trapella viu al voltant de la foguera. Com a mestre de cerimònies de la màgica nit de Sant Joan, farà possibles tots els nostres desitjos.

La peça

Instrumentació: Veu, saxo soprano, guitarra elèctrica, piano, baix elèctric i bateria

Descripció: Aquesta és una de les cançons més conegudes de l'espectacle de Dagoll Dagom *Nit de Sant Joan*, estrenat l'any 1981, amb música i cançons del cantautor Jaume Sisa. L'arranjament contrasta la delicadesa de la veu acompanyada pel piano a les estrofes amb el ritme festiu i ballable del *reggae* a la tornada.

Activitats

La música ens mou

- Escoltem i ballem la cançó: Posarem la cançó i convidarem els infants a escoltar atentament la història que ens explica. Després, podem comentar i contextualitzar amb ells qui és el follet trapella, com es mou i com va vestit. També ens fixarem en quins instruments hem sentit, i si hem notat els canvis de ritme que té la cançó. Un cop feta aquesta primera escolta, ballarem lliurement la cançó amb mocadors. A la primera estrofa, amb els mateixos mocadors, ens podem fer una disfressa ben estrafolària i construir el nostre personatge. A la tornada, quan entri el ritme de *reggae*, ens deixarem portar per la disbauxa tot cantant i ballant, sentint els contratemps que ens marca la guitarra, movent els braços amunt amb els mocadors per recrear el moviment de les flames de la nostra foguera. A la segona estrofa, podem buscar una parella per ballar agafats. I de nou, a la tornada, braços amunt per fer el moviment de les flames. Si ja ens hem après la tornada, podem cantar-la amb els músics mentre ballem.

Experimentem i creem

- Cantem la cançó: Treballarem la cançó amb els infants per poder-la cantar amb els músics. D'entrada, n'aprendrem la tornada. Amb els infants més grans, podem treballar també les estrofes.

Follet trapella

Jaume Sisa
Arr. Martí Serra

Tornada

Si mi-reu les fla - mes del foc de Sant Joan

Li veu-reu les ba - nyes, el bar - ret i els guants.

Lletra

Des d'una estrella s'ho està mirant,
follet trapella, follet trapella.
Des d'una estrella s'ho està mirant,
follet trapella vine volant.
Posa't disfresses, fes disbarats.
Vine de pressa al nostre costat.

Si mireu les flames
del foc de Sant Joan
li veureu les banyes,
el barret i els guants.

A la revetlla anem a ballar;
i la parella, i la parella,
a la revetlla, anem a ballar;
i la parella esperem trobar.
La vida entera es pot amagar
dins la foguera de Sant Joan.

Si mireu les flames...

Anem més enllà

A l'enllaç següent podeu escoltar la versió original de Jaume Sisa:

<https://www.youtube.com/watch?v=wzH7eg7o6tl>

15. Dansa del drac

Ritme tradicional cantonès. Arranjament d'Aleix Tobias

El monstre

Origen: Àsia/Xina

Descripció: El drac xinès és un animal sagrat de la cultura xinesa. És representat com una criatura de cos allargat i colors vius, similar a una serp. Se'n fan representacions de grans dimensions amb roba i cartró, que es treuen a ballar en diverses festivitats, com ara la de l'Any Nou xinès.

Aquí podeu veure algunes representacions d'aquesta figura tradicional:

La peça

Instrumentació: Plats, gong xinès i *taiko*

Descripció: Aquesta composició rítmica es basa en els ritmes tradicionals cantonesos que solen acompanyar la dansa del drac, amb música de gongs i tambors. Sentirem com, al mig de la peça, el ritme s'atura, fa una pausa, i després reprèn el caminar inicial.

Activitats

La música ens mou

- **Fem ballar el drac:** En la tradicional dansa del drac, els ballarins fan ballar aquestes llargues figures amb moviments ondulats, seguint els ritmes de gongs i tambors. De la mateixa manera, formarem una llarga cuca i provarem de fer-la ballar sota una tela ben llarga o llençol, buscant la coordinació dels moviments de tots els ballarins amb la música,

tot traçant diferents camins i ondulacions. Quan la música s'aturi fent una pausa, el drac s'aturarà també, per reprendre el moviment quan tornem a sentir el bategar del ritme.

Experimentem i creem

- Versionem la dansa del drac: Presentarem els instruments que surten en la peça: el gong, els plats i el tambor *taiko*. Si en tenim l'oportunitat, els explorarem a l'aula.

Gong

Plats

Taiko

Ens inspirarem en la dansa del drac tradicional per crear-ne la nostra pròpia versió: amb els instruments de l'aula o bé amb estris de cuina (plats, tapes, olles, culleres...), inventarem una senzilla composició rítmica per fer ballar el nostre drac. Així, un grup d'infants podrà tocar la peça mentre la resta la balla.

Anem més enllà

En aquest vídeo podreu veure diferents comparses que exhibeixen els seus dracs i danses:

<https://www.youtube.com/watch?v=gUqhUNp5x2s>

16. El ball de la Cucafera de Reus

Daniel Carbonell Sugranyes

El monstre

Origen: Europa/Catalunya

Descripció: La cuca fera és una coneguda bèstia de la mitologia catalana, amb cap de drac i closca de tortuga, coll allargat i extensible, i dents esmolades. La podreu veure passejar per molts indrets de Catalunya en les seves festes majors.

La peça

Instrumentació: Saxo soprano, flauta travessera, caixa i tabal barroc

Descripció: La Cucafera de Reus balla al so d'aquest toc tradicional, composició del graller Daniel Carbonell Sugranyes. Després d'una introducció formada per dos temes –la «crida» i el «passeig de presentació»–, la peça s'estructura segons la forma musical ternària, de tres parts: A-B-A. La primera i tercera part (A) –anomenada «ball de la mossegada»–, alegre i animada, és contrastada per la part central (B) –la «dansa noble»–, més solemne i pausada.

Activitats

La música ens mou

- Ballem el ball de la Cucafera: La Cucafera de Reus és portada per quatre balladors, dos situats al davant, que s'encarreguen de moure el mecanisme de la boca, i els altres dos al darrere. Us proposem seguir l'estructura d'aquesta peça a partir del seu ball propi. Amb l'ajut de gomes elàstiques (o cinta elàstica cooperativa, si en tenim), ens col·locarem en grups de quatre per l'aula, segons aquesta disposició: dos al davant i dos al darrere, agafant la goma des de dins, per delimitar la forma de la cuca fera. Així, anirem ballant segons marca la coreografia original:

Intro: La crida	La Cucafera es prepara, quieta, al mig de la plaça. S'aixeca just al final de la crida.
Intro: Passeig de presentació	Estira el coll i fa una queixalada 3 vegades, seguint els <i>crescendos</i> de la melodia. Els dos infants del davant poden simular la queixalada amb els braços.
A: Ball de la mossegada	Balla fent 8 passes endavant i 8 endarrere, cada dos compassos (x8).
B: Dansa noble	Camina fent 4 passes llargues endavant, s'atura balancejant-se dreta-esquerra, dreta-esquerra, i torna enrere amb 4 passes, repetint el balanceig. Repetim la mateixa seqüència dos cops.
A: Ball de la mossegada	Balla fent 8 passes endavant i 8 endarrere, cada dos compassos (x8).
Final	Giravolta ràpidament sobre ella mateixa.

Experimentem i creem

- Inventem la nostra dansa: Un cop tinguem clara l'estructura de la peça, podem inventar els nostres moviments i passos per a cadascuna de les parts, explorant noves disposicions amb la cinta elàstica.

Anem més enllà

Podeu trobar més informació sobre aquesta figura i el seu ball a la seva fitxa de *L'inventari del Bestiari Festiu*, disponible en línia:

<https://inventari.bestiari.cat/inventari-bestiari-festiu-i-popular/Cucafera%20de%20Reus>

I en aquest vídeo (a partir del minut 0:50'), podeu veure la Cucafera de Reus ballant el seu ball propi a plaça:

<https://www.youtube.com/watch?v=YRFWXrimaAE>

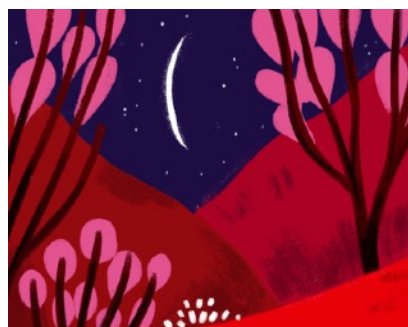
17. El Lobizón de la Escondida

Los Sena

El monstre

Origen: Amèrica del Sud/Argentina

Descripció: Durant les nits de lluna plena, el Lobizón, l'home llop, apareix transformat en aquesta bèstia, udolant i ballant sota la lluna. El mite de l'home llop, probablement un dels més universals, és present a moltes cultures d'arreu del món.

La peça

Instrumentació: Veus, flauta travessera, saxo, guitarra, contrabaix i *quijada*

Descripció: La cançó ens explica la història d'aquest personatge a ritme de *chamamé*, estil de música i dansa del nord-est argentí, alegre i animat, que es balla per parelles. Sembla que els seus orígens es remunten a la tradició indígena guaraní.

En l'arranjament, sentireu els udols del Lobizón, que prenen la forma dels tradicionals *sapukay*: uns peculiars crits llargs i aguts característics del *chamamé* que llancen els músics i balladors de manera espontània per expressar les seves emocions.

Lletra

Es una triste condena
esta horrible maldición,
en noche de luna llena
se transforma en Lobizón.

Es la persona más buena
de toda la región,
lleva esta carga con pena,
es el séptimo varón.

Convertido en animal,
él padece su dolor,
en medio del Paconal
su aullido es un clamor.

Y por cuestión personal
no le dieron bendición,
no creyeron la señal
que sería el Lobizón.

Dicen que vive en la Aloma
rodeado de malezal
en una vieja casona,
es del tiempo colonial.

Muy cerca de la Escondida
es guarida del Lobizón,
cuando se escucha que aúlla
se estremece la población.

Activitats

La música ens mou

- **Ballem el *chamamé*:** Auuuu! Sentiu els udols del Lobizón que ens conviden a la dansa? Ens deixarem encomanar de l'alegria que desprèn aquesta música per ballar-la lliurement. En les parts instrumentals, animarem els infants a afegir-se també amb els seus udols i *sapukay*, els crits d'alegria característics d'aquesta dansa, que sovint s'acompanyen també de moviments espontanis.

En el *chamamé*, que es balla per parelles, no hi ha una coreografia prefixada, sinó que els balladors segueixen la música adaptant-hi els seus passos. La forma de ballar es caracteritza per una posició lleugerament flexionada dels genolls, com una petita molla, que els permet fer el característic *zapateo*, percutint el terra amb els peus. Podem experimentar aquesta posició amb els infants, per sentir el ritme tan característic de la dansa amb tot el cos.

Experimentem i creem

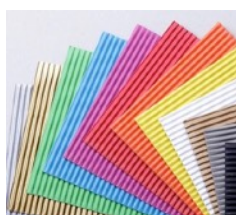
- Quijadas i raspadors: Si pareu bé l'orella, descobrireu una altra curiositat amagada d'aquesta cançó: l'instrument de percussió que hi sona és una *quijada*, un instrument fet amb una mandíbula de vaca o burro. En podeu distingir el seu so tan particular? Un cop identificat el so d'aquest instrument a la cançó, aprofitarem per presentar la *quijada* als infants, un altre dels instruments singulars que apareixerà durant el concert.

La *quijada* és un instrument de percussió present a diferents regions llatinoamericanes, especialment en la música afroperuana. Es tracta d'un instrument idiòfon de la branca dels raspadors, com el güiro. Fet amb la mandíbula d'un animal, el seu so vibrant característic es produeix combinant dues maneres de tocar-lo: d'una banda, colpejant un dels costats amb la mà o el puny, i de l'altra, fent sonar els queixals raspant-los amb un palet de fusta.

Quijada

Un cop descobert el principi de producció sonora de la *quijada*, podem explorar altres instruments raspadors que tinguem a l'aula, com ara el güiro. Així mateix, us proposem d'experimentar amb diferents materials corrugats (tubs de plàstic, llaunes, cartró corrugat, etc.) i les seves possibilitats sonores per crear els vostres propis raspadors i acompanyar rítmicament la cançó.

Anem més enllà

- Instruments de percussió fets amb ossos...

Des de temps ancestrals, els primers instruments musicals construïts pels humans van ser elaborats amb ossos i altres materials provinents del medi natural. N'hem conegut un exemple que encara es troba en ús: la *quijada*. Però, a més de la *quijada*, actualment trobem molts altres instruments fets amb ossos en diverses tradicions musicals d'arreu del món. Aquí en teniu un parell d'exemples que ens són força propers:

Bandúrria d'ossos o *arrabel*

A la península Ibèrica, sobretot dins la tradició castellana, trobem la bandúrria d'ossos (*arrabel* o *huesera*, en castellà), instrument idiòfon de percussió fet amb túbies de xai. Es penja del coll a manera de collaret i es fa sonar fregant-lo amb unes castanyoles.

Ossos o *bones*

Els ossos (*tarrañolas*, a Galícia; *bones*, en la tradició anglosaxona) són un altre instrument de percussió molt present en la música folk. Un instrument ben simple, fet amb dos ossos d'animal, en general de forma lleugerament convexa, que es col·loquen entre els dits de les mans per fer-los sonar. Emparentat amb les culleres i les castanyoles, és present en diverses cultures musicals, molt habitual en la música tradicional irlandesa i les seves derivades, com el *bluegrass*.

- Per saber més sobre el *chamamé*:

El *chamamé* va ser declarat per la Unesco com a patrimoni cultural immaterial de la humanitat l'any 2020. Podeu ampliar-ne la informació sobre els orígens i les particularitats aquí:

<https://ich.unesco.org/es/RL/el-chamam-01600>

18. Wintin wintin

(L'Anansi). Kouame Sereba. Arranjament d'Aleix Tobias

El monstre

Origen: Àfrica/Ghana

Descripció: L'Anansi és un dels personatges més rellevants de les llegendes de l'Àfrica Occidental i del Carib. Amb forma d'aranya, l'Anansi és un personatge savi, d'una gran astúcia, creativitat i enginy.

La peça

Instrumentació: Veus i tambors africans

Descripció: Aquesta composició rítmica i enèrgica dedicada a l'Anansi es basa en ritmes tradicionals africans. És un arranjament del tema *Wintin wintin* de Kouame Sereba, cantant i multiinstrumentista de Costa d'Ivori, inclòs al seu àlbum *Shama Shama* (2011).

Primerament, sentim la melodia cantada amb sons onomatopeics, «One-one-o nabiyo, ya yo ya», com a crida per invocar l'Anansi. Tot seguit, entren els tambors i ens conviden a dansar com ell.

Tambors africans

Activitats

La música ens mou

- **El ball de l'aranya:** En les primeres experiències d'escolta, explorarem moviments creatius que podem fer amb les extremitats (cames i braços), com si es tractés de les potes de l'Anansi, mentre ens deixem encomanar de l'energia rítmica dels tambors africans. Cap al final de la peça, l'*accelerando* dels tambors apressarà la dansa, que podem acompanyar també rítmicament, tot picant de mans. Quan la melodia ja ens sigui familiar, hi podem afegir la veu, cantant la tornada amb els músics. Com a variació de l'activitat, la podem introduir en forma del joc de seguir el rei: una persona, al centre de la rotllana, fa de líder i proposa una sèrie de moviments, i la resta l'hem d'imitar amb la màxima precisió possible. A continuació, canviem els rols.

Experimentem i creem

- **Teixim la teranyina:** Proposem aquesta activitat col·laborativa per aprendre la cançó tot treballant l'atenció i la cohesió de grup. Amb un cabdell de llana o *trapillo*, construirem una gran teranyina entre tots mentre cantem la tornada de la cançó. Una persona de la rotllana inicia el joc. Mentre canta la pregunta «One-one-o nabiyo», llança el cabdell a una altra persona del cercle, procurant sempre d'establir-hi contacte visual, subjectant-lo per un extrem del fil. La persona que rep el cabdell hi respon concloent la frase: «Ya yo ya». Ara és ella qui inicia de nou la cadena, cantant un altre cop la pregunta i llançant el cabdell a algú altre, però subjectant el fil. Aquesta altra persona ha de contestar amb la segona resposta, més llarga: «Ya yo ya, ya yo ya, ya yo yaaaa». I així anirem fent successivament, fins a teixir una gran teranyina dins de la rotllana. Amb els infants més menuts, si els resulta encara dificultós d'establir aquesta dinàmica i mantenir al mateix temps la forma de teranyina, podem passar-nos només el cabdell embolicat, sense desfer-lo, o bé passar-lo rodolant per terra, encara que la teranyina quedi més desdibuixada.

Finalment, un cop construïda la teranyina, ens posarem drets per aixecar-la sense que es desfaci. Amb la música, d'un en un sortirem a ballar per dins la teranyina, explorant com ens hi podem moure passant pels espais buits, esquivant els fils.

Al final de l'activitat, observarem que hem hagut de treballar en equip, tots a l'una, connectats i coordinats, per arribar al nostre objectiu final i que la teranyina no es desmunti. Cada persona del grup és imprescindible i necessària per aconseguir el resultat final.

Anem més enllà

- Altres aranyes que ballen:

Podem establir un cert paral·lelisme entre el personatge de l'Anansi i una altra dansa tradicional que, *a priori*, li és ben llunyana: la tarantel·la. La tarantel·la és un ball tradicional originari del sud d'Itàlia, també de ritme ràpid i alegre. El nom sembla que prové del mot *taràntula*, ja que els moviments d'aquesta dansa, en què cal saltar i alçar cames i braços, semblen imitar els d'una persona que fuig per no rebre la picada d'aquest insecte.

Grans compositors del Romanticisme van adoptar aquesta forma musical tradicional per a les seves composicions erudites. N'és un exemple la coneguda Tarantella en La b, op. 43 de Frédéric Chopin:

<https://open.spotify.com/track/2v1r39XpYCna4iRsC33JBu?si=c80d70d378cb4b06>

Podeu provar de repetir les experiències de moviment anteriorment proposades amb aquesta o altres tarantel·les, i generar així nous estímuls i referents sonors, per observar si canvien les respostes i els patrons de moviment dels infants envers la música.

19. Qui tenen els monstres sota el llit?

Martí Serra

La peça

Instrumentació: Veus, saxo, guitarra elèctrica, baix elèctric, pandero quadrat i bateria

Descripció: Amb aquesta cançó acaba el nostre viatge per l'imaginari dels monstres, que ens ha portat a descobrir cançons, sonoritats i instruments d'arreu del món. Tots aquests monstres i personatges fantàstics ens han fet navegar, a través de la seva música, per un mar d'emocions: sorpresa, por, alegria, tristesa... Però, i ells? Un cop són a casa... qui fa por als monstres?

Activitats

Us proposem d'utilitzar aquesta última cançó per introduir una activitat de tancament i avaluació que ens serveixi per fer síntesi de tot el que s'hagi treballat a l'aula en relació al repertori i propostes didàctiques de *Monstres*, i per recollir les impressions dels infants abans i/o després d'assistir al concert.

Quins monstres recordem més? Com es movien? Quins instruments hem conegut? A quins països hem viatjat? La lletra de la cançó ens pot servir de pretext per parlar de tots els monstres i els personatges que hem conegut, al mateix temps que reflexionem sobre les emocions que ens han despertat i sobre com les hem exterioritzat i expressat a través del moviment i de les diferents propostes d'experimentació i creació.

Finalment, us proposem d'aprendre la tornada de la cançó per poder-la cantar i ballar tots junts al final del concert. Aquí teniu la partitura i la lletra:

Qui tenen els monstres sota el llit?

Martí Serra

Tornada

Ai,

ai, ai, ai,

qui te - nen els mons-tres so - ta el llit?

Lletra

El senyor vampir
s'ha passat la nit buscant sopar
i ha acabat mossegant el coll
d'un noctàmbul despistat.

I aquest home llop
udolant sota la lluna
ha sembrat el terror arreu
i ara toca descansar.

Però quan arriba a casa
non-non, soneta, son
es posa el seu pijama
i ràpid cap a joc
es tapa amb la flassada
i quan apaga el llum, ai!
"Què tinc? Qui hi ha? Què tinc? Qui hi ha aquí?"
Qui tenen els monstres sota el llit?

Ha estat un dia llarg
per la bruixa, que ha passat el temps
remenant el calder tot ple
d'encanteris i pocions.

I l'ogre lleig i brut
vol cruspí-se el nen que duu al sac
però li agafa un gran cansament,
ara toca reposar.

Però quan arriba a casa...

Ai, ai, ai, ai,
qui tenen els monstres sota el llit?

Professorat

Què vol dir escoltar

Què vol dir escoltar

Escoltar és parar atenció a alguna cosa, normalment a alguna cosa que està sonant. Cada espècie animal té unes capacitats auditives concretes, les que necessita per desenvolupar-se en el seu entorn, i dins aquestes capacitats es pot escoltar amb diferents nivells d'intensitat.

Així solem diferenciar sentir d'escoltar. *Sentir* és el que fem quan escoltem amb intensitat baixa, quan podem estar envoltats de so i ni ser-ne conscients. *Escoltar* és el que fem quan parem atenció perquè volem aprendre, respondre, entendre, arxivar, recordar, reviure, etc. el que escoltem.

La intensitat de l'escolta, la capacitat d'escoltar, és educable i la podem treballar, i la música és realment indicada per fer-ho. Per escoltar en alta intensitat, igual que per fer silenci, es necessita una gran activitat i concentració. L'escolta i el silenci no solen ser passius, ja que només els aconseguim si realment ho volem.

El so sempre és una vibració i per sentir-lo ens ha d'entrar a dins a través de l'oïda. La música és una obra d'art que se'ns fica a dins, són vibracions que podem percebre per tot el cos.

Als concerts de L'Auditori ens proposem que sigui difícil deixar d'escoltar i que, en el terreny personal, tinguem la capacitat d'escoltar amb obertura i respecte.

Per això, aprofitant l'assistència als concerts, us convidem a parlar especialment de l'escolta i a practicar-la conscientment.

Materials

Materials editats del concert

Programa de mà i àlbum digital

A l'**àlbum digital** *Monstres*, podeu escoltar la gravació de totes les peces del concert, amb la informació referenciada de cadascuna, juntament amb una breu proposta didàctica pensada per compartir l'escolta en família. L'àlbum està disponible a l'enllaç següent:

<https://auditoridigital.cat/album/monstres>

El **programa de mà** del concert està actualment **aquí**

L'AUDITORI
AUDITORI.CAT

**LEPANT 150
08013
BARCELONA**

**93 247 93 00
INFO@AUDITORI.CAT**

SEGUEIX-NOS

    @auditoribcn

 L'Auditori Barcelona

L'AUDITORI ÉS UN CONSORCI DE

AMB EL SUPORT DE

PRINCIPALS MITJANS PATROCINADORS

LA VANGUARDIA

3

**CATALUNYA
RÀDIO**